Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 21 АПРЕЛЬ, 1988 ШУ. ★ № 48 (7551). ★ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК ХИННА СОВЕЩАНЕШ

11, 14, 18 апреле КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева совещанеш йир Союзни республикай Компартей ЦК, парте крайкомийн обкомийн хьалхарча секретаращца.

Цига бийцаб перестройкана кулгалдеш партийни организацеша беш бола болх, кIоаргга дагабаьннаб КПСС XIX Еррнгсоюзни конференцена кийчо яра хьакъехьарча дешашта. ЧIоаггIа анализ яьй ма могга боккхагIча боараме перестройка декхарашка хьежжа хила, кхы а хьинарегIа социализма гIулакха, хIанзарча этаперча цун качественни хувцамашта гIулакх деш хила еза политически система эргаяьккха тоаянза яргйоацаш хиларца ювзаенна йолча предложенешта.

Совещанешка дакъалоацаш хиннараша белгалдаьккхад перестройка процессаш тIатеIIа кIоаргъянза яргйоацилга, радикальни экономически реформа йизза а леррагIа а кхоачашъяра тIехьа, халкъа эша товараш, кхачан продукташ дукхагIа арахецар, наха чуIе цIенош хьалделга шердар санка дола эггара хьалхарча аргIан декхараш кхоачашдара тIехьа тIатеIIа къовсам лоаттабе безилга.

Совещанешка къамаьлаш мел даьраш перестройка толам общественни вахара массе а оагIорахьара демократизаци яра, гласность шеръяра, партена чура демократи дегIайоалаяра, халкъа депутатий Советий лоархIам лакхбара, цу процессашта къахьегамхой шерра юкъеозара бола парте никъ хаьдда кхоачашбарца вIаши органически бувзам болаш хилар кхетадеча цхьан дагара бар.

(ТАСС).

Ленини Нохч-ГIалгIайчеи

В. И. Ленина цIераца айхха бувзам болаш да вай ханара дерригa истори, дунен тайп-тайпарча миIингашка хулаш дола революционни хувцамаш.

Ленина идеяй ганз дIададахар нийса кхетадара дIоагIа да. Ленинизм тахан а яхаш я керда процессаши явленеши, историе керда голатоха моттигаш хьагойташ.

Таханарча Нохч - ГIалгIайчен доазонашка хулача событешка боккхача теркамца хьежаш хиннав В. И. Ленин. Революци хилалехьа дуккха хьалха денз Кавказаца айхха бувзам болаш хиннав из. Октябрьски революци, граждански тIом болча, социализм машаре хьалъеча хана дуккха дешаш къестаде дезаш ше воллаше а, Ильича, дас санна, бокъонца йола йоакхо еш хиннай дерригача а къамий цхьатарра. Из чIоагIа хьожаш хиннав мехкдаьтта Грознен болхлоша промышленникашта духьала лоаттабаьча къовсамга, бувзам лоаттабаьб Къулбаседа Кавказе эггара йоккхагIйолчарех йолча Грозненски большевистски организацеца, новкъостал даьд контрреволюционни низаш дохадаран крае Советий Iаьдал оттадаран.

Советий Iаьдала тIехьара къовсам Нохч-ГIалгIайчене халача хьалашка латтар. Из иштта дар ерригача Кавказе а, хIана аьлча дукха къамаш дахача цу моттиге, контрреволюце лоаттайора цхьа къам вокханна духьала даккхара политика. Уж халонаш, къахьегамхой повстанчески болама геттара боккха политически лоархIам, иштта края Iалама рузкъан (мехкдаьтта) экономически лоархIам теркал а беш, В. И. Ленина дукха уйла йора Кавказа халкъаша лоаттабеча къовсама.

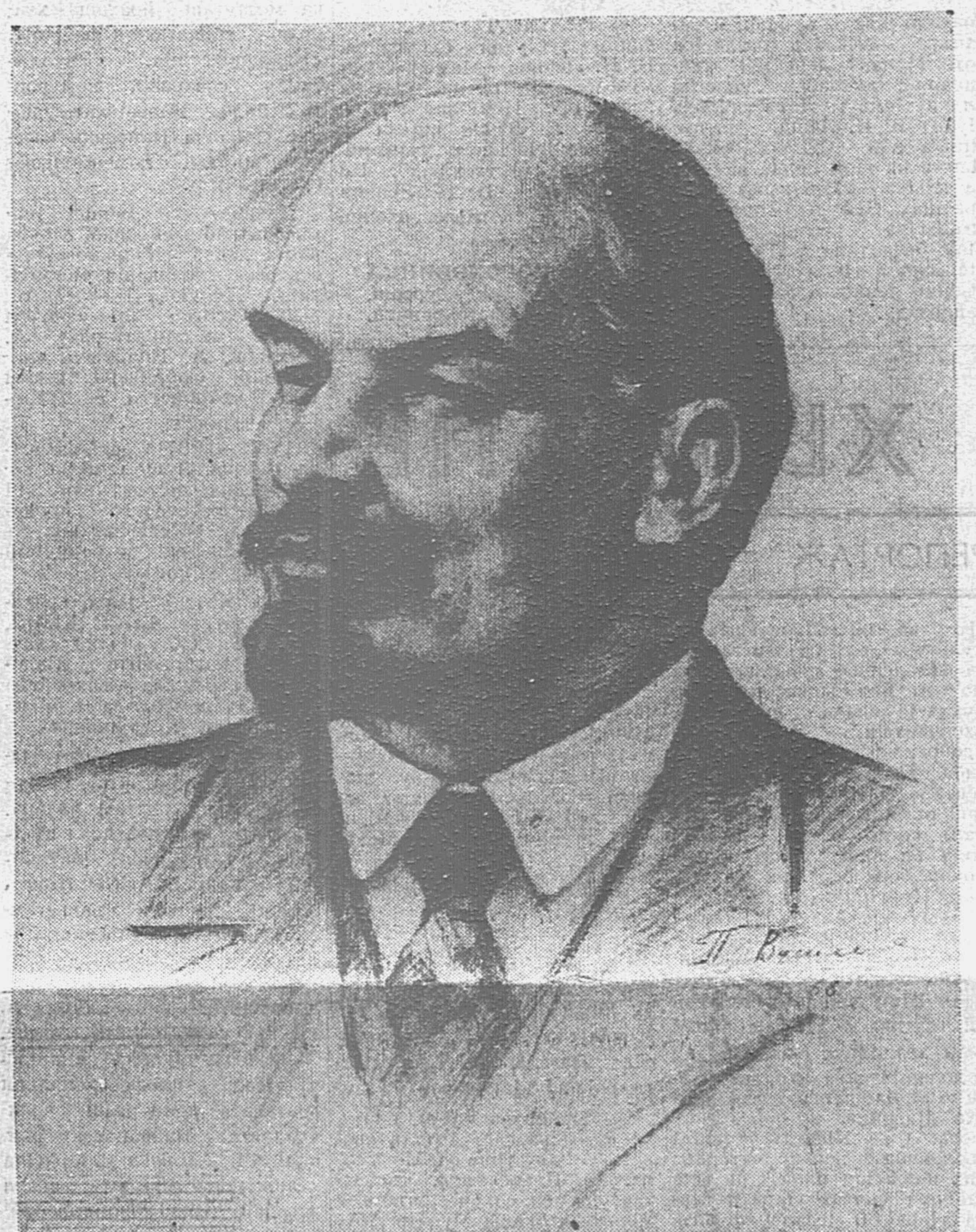
ХIаьта паччахьа Россе эггара тIехьайнсарех хинна йист йолча Нохч-ГIалгIайчене социалистически революци котъяккхара тIехьа лоаттабеча къовсаме йоккхий халонаш эшае йийзар большевикий. Дуккхача халкъий шоай болхлой класса къаман отрядаш яцар, большевистски организацеш яцар, къаьстта юрташка.

Иштта геттара чоалханеча хьалашка, В. И. Ленина хьехамагIа, цо бахкийтача тешамеча цун ученикаша, Коммунистически партеи Советски правительстваи бовзаш болча деятелаша Сергей Миронович Кировеи Григорий Константинович Орджоникидзеи кулгал а деш, большевикаша дIаболабир эрсий пролетариато, къахьегача лоамарошеи казакашеи цхьана Советий Iаьдал чIоагIдара, контрреволюце низашта духьалара къовсам лоаттабара хьинаре а маькара а болх. Цу ханна уттайора къаман паччахьалкхе хьаяра проблемаш а. Цу гIулакха пайда ийцар Тийркаца дахача халкъий съездех.

1918 шера 25 — 31 январе Моздоке цхьоалагIа съезд хилалехьа В. И. Ленина кулг яздаь араяьннаяр къамий хьакъехьара керттера массехк хьалхара паччахьалкхен акт. Уж боккха лоархIам болаш хилар. Къулбаседа Кавказа къахьега лоамарой большевикашта гонахьа вIашагIтохара боккха лоархIам болаш хилар уж. 1917 шера 9 январе Советски правительствас тIаийцача «Россе халкъий бокъоний Деклараце» дIакхайкайир къамий ленински политика керттера принципаш. Капиталистийн помещикийн Iоткъамах болхлойи ахархойи мукъа а боахаш, Октябрьски революце уж мукъабоахаргба къаман низIоткъамах а, хьахулийтаргба бизза вIаши бола тешам, халкъашта юкъера цIена а чIоагIа а йола цхьоагIо, йоахар Деклараце тIа. Советий мехка къамий политика керттера принципаш оттаеча боккха лоархIам болаш хилар 1917 шера 20 ноябре

(Инстедоалар 2-ча оагIо тIа).

Кхоана — В. И. Ленин ваь 118 шу дуза ди

В. И. Ленин.

Художника П. ВАСИЛЬЕВА сурт.

РСФСР Лакхехьарча Совета сесси

Республика Лакхехьарча Совета сессе шиъ ден повесткана юкъеднхьад хIара дезал 2000 шерага кхоачаш къаьстта квартира е индивидуальни цIа хургдолаш Iалашбара хьакъехьа РСФСР советски а боахамий а органаша баьча балхах дола дош, иштта Российски Федераце паччахьалкхен вахарера лоархIаме дола кхыдола дешаш. Сесси 19 апреле Москве йоккхача Кремлевски Двореце хьайийллар.

Депутаташа а хьаьшаша а тIоараш а тохаш тIаийцар новкъостий **В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, В. П. Никонов, Н. Н. Слюньков, В. М. Чебриков, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, Г. П. Разумовский, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, А. И. Лукъянов.**

КПСС XXVII съезда решенешка хьежжа, хIара дезал 2000 шерага кхоачаш къаьстта квартира, е индивидуальни цIа хургдолаш Iалашбара хьакъехьа РСФСР советски а боахамий а органаша беча балхах йола доклад йир Республика Министрий Совета Председатела заместнтела О. И. Лобова.

Докладчико аьлар, е пятилетка дIайолаелча денз Российски Федераце лаьрхIачул 11 миллион квадратни метр дукхагIа цIенош хьалдаьд. ДIадахача шера цIенош хьалделга, хьалха дIаихача дерригача шеращца нийсдича тIехболча боарам тIа а даьнна, 72 миллион квадратни метр хилар.

Цхьабакъда бIарчча хьайицача жилищни проблема хIанз а чIоагIа ира латт. Республике жилищни хьалаш тоадара учете 8,8 миллион дезал латт. Дикка дукха нах тишача цIеношка бах, 6 миллион совгIа саг— общежитешка.

ХIанз автономни республикашка, краяшка, областашка жилищни проблема къоастаяра лаьрхIа программаш оттаяьй. Экономически социальни дегIакхувлара керттерча лостамий кIийлен тIа хIара предприяте, города, района хьакъехьа отта а даь чакхдоахаш да хаьдда дола де дезараш. Моттигашкара хьакххаьийтача материалий кIийлен тIа хIара дезал къаьстача квартираца е индивидуальни цIенца практически Iалашбара йолча республикански программа проект оттаяьй. Из отташ, регионашка мел чуIе фусамаш эш дIалаьрхIа ца Iеш, финансироване керттера источникаш, исполнителаш белгалбаьхаб. 2000 шерага 19,4 миллион квартира, усадебни типагIа цIа хьалде деза.

Къамаьл даьчо къаьстта чIоагIа теркам тIабахийтар боахамий способагIа цIенош делга, жилищно - тIишлон кооперацн, кагирхой жилищни комплексаш дегIакхувлара. Иштта цо белгалдаьккхар, квартираш дIа-хьа екъача шеррача гласностеи демократеи формаш хаьдда юкъекхувла эшаш хилар.

ТIаккха депутаташ доклад ювца болабелар. РСФСР Лакхехьарча Совета сессе шиъ болх дIахохьу.

20 апреле Йоккхача Кремлевски Двореце шиъ болх дIахобнхьар цхьайттазлагIа хержача РСФСР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе.

Президиуме — новкъостий **В. И. Воротников, В. М. Чебриков, П. Н. Демичев, Г. П. Разумовский, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова.**

Депутаташа хьалха ювца аьнна дIайолаяь хинна КПСС XXVII съезда решенешка хьежжа хIара дезал 2000 шерага кхоачаш къаьстта квартира е индивидуальни цIа хургдолаш Iалашбара хьакъехьа РСФСР советски а боахамий а органаша беча балхах йола доклад йийца баьлар.

РСФСР халкъа боахама доалделга эргадаккхарах йола доклад йир Российски Федераце Министрий Совета председатела хьалхарча заместителa Ф. А. Табеева.

Социально - экономически дегIакхувлар сихдара парте белгалбаьккха никъ кхоачашбеш хилча, аьлар цо, доалдара бIарчча, эффективни, гибки система хьае еза. Цо хIанзарча административни хьисапе доалдечара керттерча даькъе экономически методашца доалдарга довла, цун шерра демократизаци е, паччахьалкхен предприятех (объединенех) дола СССР Закон бокъонца юкъедоаладара сага фактора хьинар ма могга айде таро лургъя.

Организационни структураштa перестройка яра дешаш РСФСР халкъа боахама доалдара генеральни схема тIа комплексно къестаду. Цо доалдара дерригa боарамаш чулоац: Республика Министрий Советагара юртарча а поселкови а Совета исполкомашка кхаччалца, министерствашкареи ведомствашкареи предприятешка кхаччалца.

Докладчика дIахо дийцар, республикански министерствайи ведомствайи центральни аппарата структуре, автономни республикай, краяй, областий, городий, районий боарам тIа халкъа боахама доалдеча оргнашка хургдолча хувцамех.

Доклад йийцачул тIехьагIа Российски Федераце Лакхехьарча Совета РСФСР халкъа боахама доалделга эргадаккхарах бола соцам тIаийцар.

Российски Федераце Лакхехьарча Совета паччахьалкхен вахарера лоархIамегIдола дешаш халкъага къестадайтарах дола РСФСР закон тIаийцар, из шеррача гласноста, къахьегамхошта тайп-тайпара хилча бакъахьа хетараши предложенеши вIаши тардара кIийлен тIа паччахьалкхен а общественни а вахарера лоархIамегIдолча дешаех решенеш кийчъеча гражданаш дакъа лоацалга дегIакхувлара гIодара лаьрхIа да.

Депутаташа республика Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдир, доагIаш дола законаши соцамаши тIаийцар.

Цу тIа РСФСР Лакхехьарча Совета сессе шиъ болх чакхбаьккхар.

(ТАСС).

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА

Белгалдаккха доагIа, вай республика кхаш леладераша бIаьсти юв культураш дIаера дика кийчо яь хинна хилар: кийчъяьй техника, тIадаларга диллача лакха кондици йола ги да, тоъал Iалацiяьй минеральни удобренеш, гербицидаш, интенсивни технологегIа хьажкIаш, шекара, доакъара свеклаш, генараш, кхыйола культураш кхее Iомаваьв 1500 гаргга саг.

Интенсивни технологегIа укх шера 104 эзар гектар совгIа долча кхашка дIаюргъя уж, е соахка хинначул дикка дукхагIа.

Укх шера чуэцаргболча хьувкъама духьа къовсам дIаболабалехьа, сона хетачогIа, хьалха нийсдолийташ хиннача кхоачамбоацарех дийцача а бакъахьа хургда, къаьстта а интенсивни технологегIа юртбоахама культураш дIаювча а хьалххееча а хиннача рех. Цу гIулакхо кхаш леладарашка йиш хулийтаргъя балха тIа нийсдалийта гIалаташ дIахо ца хилийта.

Соахка, хаоттама хьалаш геттара чоалхане хинна доллаше а, дуккхача звеноша хьажкIий боккха хьувкъам чубера. ХIаьта республике цIе хезача, йоккха опыт йолча кхаш леладерий Социалистически Къахьегама Турпалий Шалински района «Джалка» совхозерча Б. Сандова, Назрановски района «40 лет Октября» совхозерча Б. Кодзоева, Грозненски района «Атагинский» совхозерча Ш. Гайтамирова хIара гектара тIара 80 — 100 центнер а кхы дукхагIа а фуалъяьха хьажкIаш чуя вIаштIехьдаьлар. Цунца цхьана, халахете а, дукхагIйола звенош лоархIайннзар хьалхашка оттадаьча декхарех, къаьстта а Грозненски района «Куларинский» совхоза, Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза звенош. Цига хIара гектара юкъера лаьрхIача 12,8 — 12,9 центнер мара хьажкIаш яланзар, кхыметтел «Путь к коммунизму» колхозе хий дехкача кхашка а.

ХьажкIаш дика хьувкъаяра низ дIа мел кхоачар дир. Аьхки дукхагIйолча хана йокъал лаьтта хиннадаь нийсделар из иштта, яхаш, дувц цу боахамий кулгалхоша, специалисташа. Бакъдац. Из культура дIаювш, тIехьагIа цунна доалдеш даь балхаш, интенсивни технологе дIа ма дехха кхоачашдеш хиннадаларе, деррига а вIаштIехьдаргдар.

Халахете а, яц хIанз а республика хIара зона Iаламаклиматически хьалашка хьежжа, хьажкIаш кхеяра лаьрхIа оттаяь рекомендацеш. Из бахьан долаш, лоадам боацаш да, аьнна, хеталуш дар а, лоархIаш, хьалха хинна кхоачамбоацараш кхы нийс ца далийтара берригa теркам тIабохнйташ, вай лоалаха йолча республикай толашагIдолча боахамий опытах пайда эцаш, творчески болх бе беза укх шера, къаьстта а хьажкIаш кхееча.

Ховш ма хиллара, интенсивни технологе лард — кердача сортех йолча культурай потенциальни таронех, минеральни удобренеех, гербицидех, лаьрххIа йолча техниках пайда эцара чотагIа, лаьтта леладара культура лакхъяр. Доацар тIа а ца тохаш ала йиш я, цу хьакъехьа толам боаккхаргба агрономически служба болх леррттIа вIаштIехьбаьккхача боахаме.

Дуккхача боахамий специалисташа хIанззе а дика дIаболабаьб хургболча хьукъама тIехьара къовсам. Цхьабакъда, халахете а, массанахьа цхьатарра дика лелац гIулакхаш. Шалински, Урус - Мартановски, Малгобекски, кхыча районий боахамашка хIанз а тоъаш яц дIаюв, къаьстта а фуна лаьрхIа кхеергйола гибридни хьажкIаш.

Колхозий, совхозий агрономаша низ дIакхоачар де деза, хий тохача кхашка хьалха лаьттах чудуийташ из ца дуллаш цхьа гектар дIа ца йийтара.

Вай республика Iалама хьалхашка, хьажкIашта хий тоха доладаьча дийнахьа денз хьалхарча 45 дийнахьа из кхозза дилла деза, цкъара хий диллара болх 5—6 дийнахьа чакх а боаккхаш. Iилманхоша гучадаьккха практико бакъдаь хIама да из.

ЛоархIаме да, аргIанара хий тоха деза ха тIехьа ца яккхар а, лаьттанца тIоадал мел я хара тIахьожам лоаттабелга вIаштIехьдаккхар а. Хий дилла доладе деза, лаьттанцара тIоадал боарамал 70 процент лохъялалехьа. Хьанзалца, кхыметтел, толашагIа йолча звеноштa карагIдувлаш хиннадац республике иштта из де. ХIаьта хIанзчул тIехьагIа динза даргдоаца хIама санна леладе деза из гIулакх. Хин боахамаи мелиорацеи министерства службаца планаш а оттаяь, гаьна ца доаккхаш, чакхбаккха беза из болх.

ХIара боахаме цхьан хана кхачаш йоаца, кIезигагIа яле, хьажкIий ши гибрид хила еза кхееш. Цу гIулакхо йиш хулийтаргъя аргIагIа кхьач-кхаьчар чуэцаш болх бе, боа ца беш хьувкъам чуэца.

Шекара свеклаш, генараш, соя, коартолаш, кхы тайпа баьцадаараш, культураш интенсивни технологегIа 22 эзар гектара тIа кхеергъя укх шера. Царех хIара культурана лаьрххIа оттаяь рекомендацеш я. Эшар — цар дIа мел дехар, хьехар кхоачашдар. Кхашкара бIаьстан балхаш шиъ ханнахьа чакхдаьха, дика хьувкъам кхебе доккха новкъостал дергда цу гIулакхо.

Теркам тIабахийта беза, гурахьа доакъара дIайийна культураш чуийцачул тIехьагIа, шозлагIа доакъара дIаювргйолчарна лерттIа лаьтта кийчдара. Из болх беш йоакхо е еза лаьттанца йола тIоадал лораяра. Оаха а ца оахаш лаьтта дезача дискашца цамцадоаккхаш хилча кIезигагIа йов из.

ХIара гектара тIара ма хулла лакхагIа хьувкъам чуэцар, мехка дукхагIа лаьттан, хьайбай продукци дIаялар — из да хIара ахархочун керттера декхар, цу гIулакха тIабахийта беза цар, юртбоахама специалисташа, боахамий кулгалхоша укх шера беррига шоай низ.

Х. ЯЛХАРОЕВ,
агроном.

Цхьацдайолча хоржамий округашка гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаташ харжарах бола ХОАМ

1988 шера 17 апреле къаьст-къаьстача хоржамий округашкара дIабаьннача депутаташта метта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаташ хержар.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутатала хержаб:

гор. Грознерча № 23 йолча Заводской хоржамий округе гIолла — нов. **Алехин** Вениамин Афанасьевич, КПСС Нохч - ГIалгIай обкома секретарь;

гор. Грозперча № 26 йолча Маяковски хоржамий округе гIолла — нов. **Данилец** Валентин Митрофанович, КПСС Заводской РК хьалхара секретарь;

Малгобекски района № 98 йолча Пседахски хоржамий округе гIолла — нов. **Мальсагов** Уматгире ГIапур, Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министр;

Надтеречни района № 104 йолча Знаменски хоржамий округе гIолла — нов. **Чернышев** Павел Павлович, Нохч - ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министр;

Сунженски района № 139 йолча Орджоникидзевски хоржамий округе гIолла — нов. **Попова** Валерия Васильевна, КПСС Сунженски РК хьалхара секретарь;

Урус - Мартановски района № 147 йолча Горски хоржамий округе гIолла — нов. **Куницын** Игорь Николаевич, Нохч-ГIалгIай АССР военни комиссар.

ТОАДЕ БАХАЧА НАХА МАЬХАХ ГIУЛАКХАШ ДЕЛГА

Перестройка толаме дIаяхьар, экономически дешаш къоастадар дуккхача даькъе тийша да бахача наха маьхах гIулакхаш дарах. Цу деша лоархIам кхета а беш, самардийнахьа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома яьча совещане дийцар из. Совещане дакъалоацаш бар парте горкомийн райкомийн секретараш, маьхах гIулакхаш дара йола планаш кхоачаш ца еча министерствай, ведомствай, предприятей кулгалхой. Из хьайийллар парте обкома секретара Е. Тумсоева. Цо белгалдаьккхар республике бахача наха маьхах гIулакхаш дара деша лоархIам хIанз а дика кхета ца баьлга.

Мишта латт из гIулакх вайцнга? Цунах лаьца дийцар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома яйгача промышленноста отдела заведующе Л. Муратовас. Маьхах гIулакх деча 141 организацех 61-не кхоачашъяьяц дIадахача шера цу хьокхамах йола шоай планаш, аьлар цо. ПланагIа доагIачул 7 миллион сом кIезигагIа гIулакхаш даьд. Дика лелац из болх карарча шера а. Къаьстта во лел маьхах гIулакхаш дар республика госагропромеи «Чечингавтотранс» объединенеи. Духхьал цу шин учрежденес ца деш дисад дIадахача шера 3 миллиони 702 эзари сома маьха ду гIулакхаш, хIаьта укх шера хьалхарча квартале — 2 миллиони 772 эзари сома.

Геттара эсала бу цу даькъе болх республика районашка а. Масала, Назрановски районе дIадахача шера хIара вахача сага маьхах даь гIулакхаш 44 соми 60 кепиги хилар, Надтеречни районе—26 соми 23 кепиги, Веденски — 13 соми 67 кепиги, Ножай-Юртовски — 10 соми 67 кепиги, иштта дIахо а.

Цу цифраша, кхы комментареш ца эшаш къаьгга хьахьокх бахача наха маьхах гIулакхаш дара дош тесса леладелга, республика йIаьхегIа хилийтара цу лоархIамеча факторах пийбеш бола пайда геттара а кIезига болга. Цудухьа бахача наха маьхах гIулакхаш дара вай республико РСФСР-е тахан дIалоац 68-гIа моттиг.

ТIехьаюсача районех, организацех, предприятех, цар кхоачамбоацараш нисдалийтара бахьанех дувцарел совгIа нов. Л. Муратовас, иштта белгалдаьхар маьхах гIулакхаш дара болх тоабара а дIахо дегIабоалабара а дола наькъаш.

Иштта наха тахан чIоагIа эшаш дола гIулакхаш маьхах де таро йолаш я унахцIенон, культура, просвещене министерстваш, транспортни организацеш.

Совещане ладийгIар республика госагропрома председатела заместителa Л. Харсановеи «Чечингавтотранс» территориальни объединене начальника заместнтела Х. Татриевеи отчеташка. Царга а совещане бийхача кхыча кулгалхошка а дIахайтар бахача наха маьхах гIулакхаш дара болх дIабахьара хьадехараш цIенхаштта хургдолга.

Ш. ХУСЕИНОВ.

Журналисташца вIашагIкхетар

Самардийнахьа республика чурча гIулакхий министра заместителa А. Ф. Зайцева журналисташца вIашагIкхетар хилар.

Цо дийцар наркоманеца къовсам лоаттабеча таханарча хьалах, цу даькъе дIахо де дезарех.

Анатолий Федоровича белгалдаькккхар, наркоманеца къовсам лоаттабеча балха тIа хIанз а дуккха кхоачамбоацараш хилар, уж дIадахара духхьал милицеи болхлой баьнна ца Iеш, ерригa общественность оарцагIа яла езаш хилар.

Тахан вайцига наркотически веществаш лелаярах а царех пайда ийбарах а МВД учете латташ 1050 саг ва. ХIаьта царех 252 саг лораша уж наркоманаш хилар бакъдаь ба. Духхьал укх шера гIоттадаь 8 уголовни дош наркоманашца дувзаденна да. Учете латтарех 386 саг хьалха тайп-тайпара зуламаш дарах судаш яь хинна нах ба. ХIаьта 28 процент— цхьаннахьа а балха бац.

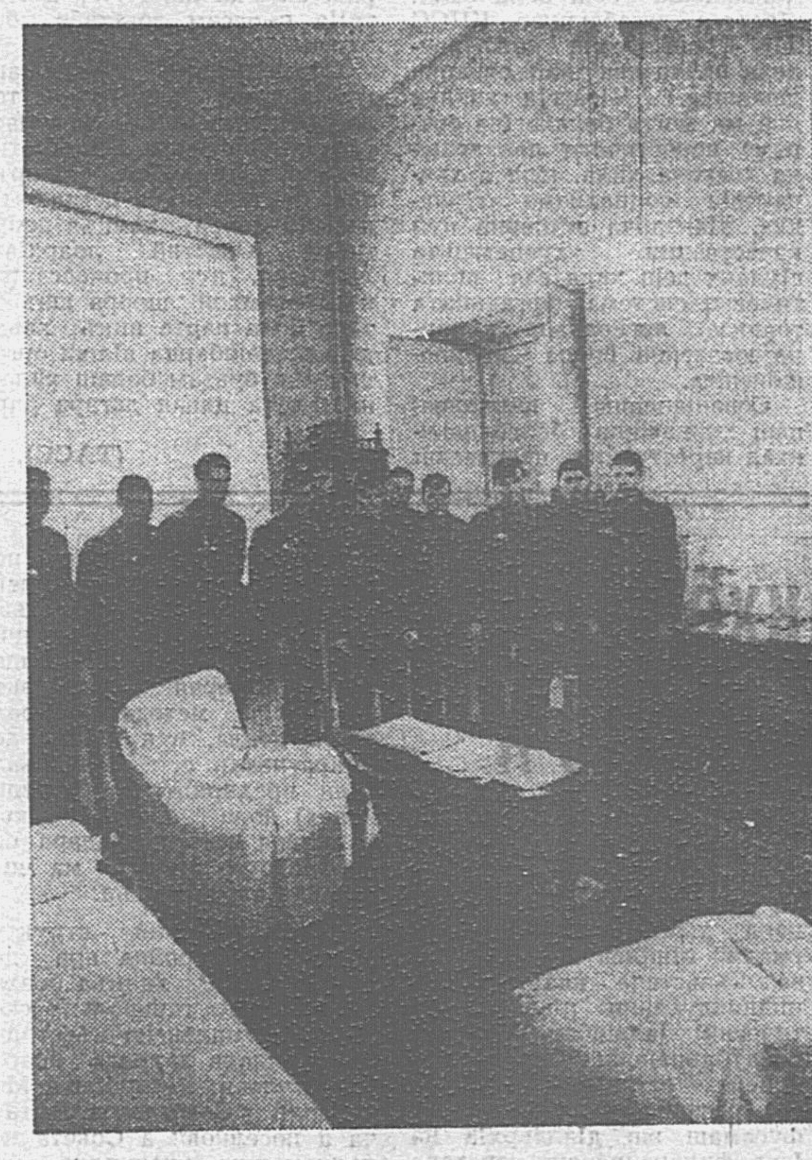
Къастта теркам тIабахийта безаш хIама да наркоманена духьала болхлой коллективашка профилактически болх во белга.

Нохч - ГIалгIай АССР прокуратура следственни управлене прокурора Р. У. Цакаева дийцар наркотически веществаш вай республике лоаттаеш мехка дуккха регионаш хиларах, НГIАССР чурча гIулакхий министерства наркоманеца къовсам лоаттабара уголовни розыска отдела начальника В. А. Веденкина — наркотикаш лелаярахи, царех пайда ийбарахи суд еча хана, наха тешал отта ца тугаш, следстви йолча хана даь лоткъамаш хувцаш, бехкевар кIалхарваккха гIерташ, харц тешал деш моттигаш нийслуш хиларах.

ВIашагIкхетаре журналисташа даьча дуккхача хаттараштa жоп делар А. Ф. Зайцева, Р. У. Цакаева, В. А. Веденкина.

Кхоана—В. И. Ленин ваь 118 шу дуза ди

ЛЕНИН ДАИМ ВАЙЦА ВА

ЛЕНИНГРАД. Революце баьчча цIи дошо алапашца Н-ски даькъа летописа тIа дIаязъяьй. 1924 шера январе цу даькъе гIолла техача приказагIа Владимир Ильич Ленин 4-ча рота сийлен цIеэскархо лоархIаш дIаязвир. Смольне революцен штаба ха деш хиннаб цун бIухой. Даькъа хьалхара тIемахой Зимнена штурм яь путиловски болхлой, цIе латышски стрелокаш бар.

Шераш дIаухар. Цхьан ноахало вож хувцар, цхьабакъда, массаза а йиълагIча роте гIулакх деш мел хинначар дагакхоабар шоашта уллув тIема мугIаре сийлахь бIухо В. И. Ленин волга. Иштта дар Сийлахь-боккха Даймехка тIом болча шерашка кхыча, Ленинград лорагерашца Невски «пятачке» йиълагIча рота майра тIом беча хана а. Таханарча тIехьено а тIема гIулакх бокъонца ленински хьисапе карадерзаду.

СУРТАШ ТIА: 1) Ленински рота бIухой Смольнера В. И. Ленина Мемориальни музее. 2). ротни музеера экспозици: 1920 шера 1-ча Мае В. И. Ленин сийлен ха дечар мугIараштa хьалхашка гIолла чакхвоалаш ва; 1924 шера В. И. Ленина хьаяздаьча цIеэскархочун книжка фотокопи.

О. ПОРОХОВНИКА
сурташ.
ТАСС фотохроника.

БАЬЧЧА ВАСКЕТАШТА ТЕШАМЕ ДА

В. И. Ленин ваь 118 шу дизар Назрановский района комсомольцашеи кагирхошеи белгалдоакх КПСС программни установкаш кхоачашъяра шоай деррига хьинарнизи оарцагIдаьккхача хьалашка. Промышленносте, юрта боахаме, халкъбоахама кхыча доакъошка эггара хьалха хьокхам телараш комсомольцаш ба. Социалистически яхье хадданза дика моттигаш йоахаш хьайоагIа трикотажни фабрика, «Назрановский», «Экажевский» совхозий, номераш 1, 3 йолча Назрановски, номер 2 йолча Плиевски юкъерча школай комсомольски организацеш.

Дикача толамашца накъабаьхкаб сийлахь баьчча ваьча денна «Назрановский» совхоза дояркаш-комсомолкаш, Дзаурова Цизш, Айдаева Санита; цу совхоза къона механизатораш А. Амхадов, А. Инаркиев, трикотажни фабрикера хIамаш тега мотористка Э. Тутаева, кхыбараш.

1986—1987 дешара шера района комсомольски политдешара системе вар 344 саг. Верригача 16 пропагандистех 14 саг лакхара дешар дийша ва, уж берригаш а коммунисташ ба.

Вай парте чухьара, арахьара политика, КПСС XXVII, ВЛКСМ XX съездий документаш кагирхошта дIадовзийташ дукха къахьийгар района комсомола комитетий лекторий группаша.

Оаха къаьстта теркам тIабохийт кагирхошта интернациональни кхетам балара. ХIара шу массаза доал чIоагIлу тха районеи Къулбаседа - ХIирий АССР Пригородни районеи къахьегамхошта юкъера бувзамаш. Уж доттагIлен бувзамаш да шин района промышленни предприятешта, юрта боахама, дешара заведенашта юкъе. Массазара гIулакх а хинна дIаэттад профессиональни говзала конкурсаш чакхйоахалга: Назрановски района ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача заводеи трикотажни фабрикаи Пригородни района «ОЗАТЭ» яхача заводеи «Прогресс» яхача текстильно - галантерейни объединенеи къахьегамхошта юкъеи комсомола комитеташа вIаштIехьйоаха къахьегама вахташ. ДоттагIлен бувзамаш хоттаденнад иштта шин районий школашкарча комсомольски организацешта юкъе а.

Районе ерригаш а 31 учительскии 30 ученически комсомольски организацеш я. Цар гIо ду партийни органаштеи педагогически коллективаштеи кхувш йола тIехье Ленина васкеташта тешаме хургйолаш хьалкхее.

ВЛКСМ райкоме болх беча комсомольски актива школа дукха ха йоаццаш занятихилар, цига дIадовзийтар В. И. Ленина РКСМ III съезде даь къамаьл. Активаца беседа еча хана цунна хьалхашка укх тайпара хаттар оттадаьдар: таханарча а кхоанарча а кагирхошка хетадаь хIана дар-теш В. И. Ленина РКСМ III съезде даь къамаьл? Цу хаттара дола жопа а корадир гулбеннарашта.

В. И. Ленин ваьча денна накъайоагIаш района школьни комсомольски организацеша укх бетта лекцеш, беседаш, диспуташ, семинараш, сбораш чакхъяьхар, Ленина васкеташ кхоачашдар санна хIама да района школашка ленински урокаш чакхйоахалга а.

Пионерски организаце районни Совета балха программа санна хилар IX Ерригсоюзни пионерий слет а. Звеньяшка, отрядашка баьча балха итогех рапорт луча хана пионерски дружинай ала дика хIамаш шортта да: 4000 совгIа октябряташ пионералла хьаэцаргба кхоана, 200 совгIча пионера Ленински комсомола мугIарашка бовлара рекомендаци лургъя.

Оаха боккха теркам тIаухийт кагирхошта тIема-патриотически кхетам балараи Советски Эскаре гIулакх де баха уж кийчбараи. Укх тIеххьарча хана юххьанцарча комсомольски организацеша призывникашта юкъе дукхагIа комсомольцаш хургбола гIулакхаш вIаштIехьдаьхад. Цу гIулакха тхона новкъостал ду «Тха ленински комсомол» яхача кружокаша, хургволча тIемахочун клубаша. Комсомольски организацеша айхха бувзамаш лоаттаду районера эскаре баха бIухой гIулакх деш болча тIема доакъошца, дIа-хьа каьхаташ ухийт. Къаьстта из болх дикагIа латт СГПТУ-14, Назрановски юртбоахама техникуме, номер шиъ йолча Плиевски юкъерча школе.

Традици а хинна дIаэттад ВЛКСМ райкома эскаре гIулакх де болхараш торжественни хьале накъабоахилга, эскаре баха ха йолча, ха кхачанза болча кагирхой спартакиадаш вIаштIехьйоахалга. Укх шера февраль бетта чакхъяккхар эскаре гIулакх даь баьннача кагирхой слет. Назрановски районера бIаь совгIа саг хиннав Афганистана шоай интернациональни декхар кхоачашдеш. Царех хIара виълагIа волчун тIема совгIат деннад. Афганистанера цIабаьхкачул тIехьагIа цига денали къонахчали гойтарах ЦIеча Седкъа орденаш еннай Аушев Iийсайнеи Торшхоев Iаьлийнеи.

ТIемеи къахьегаме ветеранашца, тIемахошца-интернационалисташца техникума, училищай, школай дешархой, производственни коллективашкара нах вIашагIбетталулга, массазара гIулакх а хинна дIаэттад.

Х. СУЛТЫГОВА,
ВЛКСМ Назрановски райкома хьалхара секретарь.

Ленина орден лелаераша дувц

СА ВАХАРЕРА БЕЛГАЛА ДЕНОШ

Сийлахь - боккха Даймехка тIом йистебаьнна кхоалагIа шу дар со «Красный молот» яхача заводе балха венар. ХIаьтта ремесленни училище а яьккха, слесара говзал караерзае кхиймадар са. Хала ха яр из. ТIемо мехка яь човнаш хIанз а ерзанза Iувжаш яр. Виззалца даа дацар, тIадувха дацар. Бакъда, цхьаккха а вацар кадаш, хала да, оалаш. Массане а дика кхетадора, тIатеIIа къахьийгача мара, вахар аттача даргдоацалга. Цудухьа хадданза балха нормаш тIехкхоачашъеш деналера гIулакхаш гойташ хьайоагIар завода болхлой класс. ХIаьта балхара мукъадолча хана предприяте цехашка лостам беш, порядок еш субботникаш вIаштIехьдоахар комсомольцаша.

Тахан санна дагадоагIа сона, 1948 шера 22 апреле В. И. Ленин ваьча денна хетадаьча субботнике айса дакъалаьца. Из са кер чу дижад къахьегама наькъ тIа ваьнначул тIехьагIа са вахаре эггара хьалха хинна «цIе шоатта» хиларах тарра. Цу хана денз таханарча денга кхаччалца массаза а сийлахь баьчча ваьча денна хетадаьча къахьегама цIейна юкъе дакъалоацаш хьавоагIа со.

Са вахаре дукха ихад белгала деноиш. Иштта цIаккха а сона дицлургдац 1950 шера се КПСС мугIарашка дIаийца ди. Из ди а нийсделар В. И. Ленин ваьча бетта...

В. И. Ленина цIераца дувзаденна кхы цхьаькха белгала ди а хилар са вахаре 1966 шера. Цу шера къахьегаме доккхий толамаш дахар белгал а доаккхаш Даьхено сона шийэггара дезагIа дола совгIат—Ленина орден ялар. Са дегаца цIий мел кхехкача хана цу совгIата сий лакха лоаттадеш ваха нигат даь ва со.

Вийтта сагах латташ я тха слесарий-сборщиктий бригада. Мехкдаьтта лохаш бурув тохача эша цементировочни агрегаташ вIашагIйохкаш да тхо.

Цхьаккха а хана сона дага а доагIаш моттиг хиннаяц тха бригадо производственни задани кхоачаш ца еш. Бакъда, госприемка йолаялча гIоне бIарчча хьайийцача завод лоархIайиц паччахьалкхен планах. Укхаза хIанз а оаха теркал ца деш дукха хIамаш дусаш хила деза. Уж малагIаш да хьожаш тохкаш хадданза болх бу со а чувоагIача завода парткомо. Керттера дар сага фактора лоархIам массанахьа айбелг дацу лостамагIа хьадда мероприятеш белгалйоахаш да тхо. Хетаргахьа цох доккха беркат дала а тарлу.

В. АБРАМОВ,
Грознерча «Красный молот» яхача завода слесарь-сборщик.

Ленина орден лелаераша дувц

КЪАМАЬЛАШ КIЕЗИГАГIА А ДЕШ...

Дукха ха яц, «дикагIа къахьега деза», «балха тIа лакха толамаш даха деза», «къахьегамца даккха деза сий» яха дешаш вайна хоза. Уж-м, хьашт мелд а дувца йиш я, дувцаш хьа а доагIа. Цхьабакъда, царех хьабоалаш пайда бац, е хулаш тIехьале а яц. Из къаьгга хьахьекхад таханарча вай вахаро, Цу хьакъехьа массехк дош ала ловра сона.

Цкъа-дале, сога хьаьттача, эшаш дац уж даьсса дешаш. ШозлагI-дале, дукха моттигаш я дувцараи карагIдувла гIулакхаши вIашка ца доагIаш. Аьннар — диццале дIадоал, карагIдаьннар къаьгга гуш хул. Цудухьа сона хет, уж совлен дола дешаш эшаш доацаш санна. Цхьаккха ца а дувцаш, сого шийна могар хьадеш хуле, шеко яц, цо толам боаккхаргхиларах. ТIаккха, цхьаккха дувца а ца эшаш, из гуш хургда шаьра.

Са безам ба лоацца тхоай коллективах дувца. Укх тIехьарча шерашка цIендаь дIадаьккхад оаха ца эшар дувцалга. Даьсса хабараш дита а дита, тхоай балха тIатеIIад тхо. ХIанз тха гIулакхаш дикка хувцаденнад дикача оагIорахьа. Гуш да карагIдаьннар, иштта ховш да дIахо де дезар а. Цул аттагIа кхы фу хургда?

Ховш махиллара, массане а цхьатарра къахьегац. Цхьанне дикагIа кайоал, шоллагIвар тIехьавус. Цу гIулакха а «даьсса» хабараш юкъера дIа а даьха, цIенхаштта тхоайла гIоновкъостал ду оаха. Цох пайда дукхагIа хул тхона.

Коллективо мишта къахьег хьагойт цун карагIдувлача гIулакхаша. Совлен хургдац аьнна хет тха ферма къахьегамхоша ди тIехьа овсарегIа къахьег, аьлча. Цунна тешал ду тха балха хьокхамаша.

КIезига бац тха ферме даим тIехдика къахьегаш хьабоагIа болхлой. Къаьстта белгалбаха безам ба тхоай йоккха опыт йола дояркаш Темирханова Маржан, Сагова Марем, Солтамакова Хадижат, Iаьсий леладеш йола са неш Газгиреева ШариIат, бежа Iуй Добриев Махьмад, Шанхоев Салман, кхыбараш. Уж ба тха хьинаре къахьегараш, коллектива сий хьаллоаттадераш.

ДIадахача шера а, иштта укх шера хьалхарча квартале а паччахьалкхенга шура йохкара декхараш тIехкхоачашдаьд тха коллективо. Мишта вIаштIехьдаьннад тха уж толамаш даха? Цу хаттара I жоп лургда аз иштта: барттайна я тха коллектив. Цул совгIа, халонех кхераш саг а вац тха. Аз ма аллара, дIа-хьа гIо-новкъостал ду, кагий бараштеи боккхий бараштеи юкъе эхьэздел да.

Сай балхах лаьца а дувцаргда аз лоацца. Доккхий хIамаш сайна карагIдийнад, ала-м дац, цхьабакъда, могачогIа, болх хьабе гIийртай со. Ткъаь итт шу совгIа ха я укх ферме аз болх бу. 1975 шера денз Iаьсий леладеш хьайоагIа со. Дукха нийслу балха тIа тайп-тайпара халонаш. Бакъда, доккхала а дац, аз майра къийсад царца, цул тIехьагIа мара лерттIа дега салоIам а ца хулаш.

Хь. КОСТОЕВА.
«Назрановский» совхоза Наьсар-Кертерча шурий-товарни ферма Iаьсий леладер Ленинеи Къахьегама ЦIеча Байракхеи ордений кавалер.

ЛЕНИНСКИ ХЬИСАПЕ

КХАШКАРА РЕПОРТАЖ

Iуйрийна ийс сахьат даьнна ха. Тхо да Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза Джамбулатов Хьусена кулгалдеча цхьоалагIча бригаде. ЦIена лостам болаш да стана коа-карт. Цхьан мугIарагIа дIаоттаяь латт комбайнаш, догIа хьисапе хий детта ДДА-100 яха агрегаташ тIайоахка трактораш. КIира техай контора, столови, ЦIе уголок чуйолча помещенена, цунна гонахьа ягIача сомий гаьний хенашта. Бригадира гIонча, цхьоалагIча звено кулгалхо Муталипов Iарбии делкъийга механизатораш кхабара кхача кийчбеш йоалла повар Баснукаева Iайшати мара кхы саг вац укхаза гуш.

— Сатессача денз кхашка боахк берригаш судански буц, ялатаи силосаи хьажкIаш дIаювш, гурахьа дIадийнача ялата подкормка еш, — йоах Муталипова. — БIаьсти тIехьайиса енадаь, хьажкIаш дIаера лаьтта хIанз мара боарамагIа дIоахденна - доацандаь кIезиг-дукха тIехьаяьккхай оаха уж дIаера ха. Цудухьа из болх ма хулла сихагIа чакхбаккха гIерташ боахк хIанз механизатораш.

Эггара хьалха укх шера арендни подрядагIа 146 гектара тIа ялата хьажкIаш кхеергйолча Боршев Николая кулгалдеча шоллагIча звено долх тхо.

Сунженски дукъа босенах бода цига никъ. Шинна оагIорахьа бIарг дIа ма кхоачча ухк гурахьа ялата а доакъара а дIайийнна культураш дегIаяьхкачул тIехьагIа, цар баьццарча кIувсе дIатардаь кхаш. ТIехьашка йоккхий балонаш а йоахкаш, ши трактор йоал цхьан кхай тIа. Царна тIехьа дом гIетташ санна хет гаьннара.

— Гурахьа дIабийннача мукха минеральни удобренешца подкормка еш боахка тха звенора механизатораш Азизов Фаргати Бимурзаев Мувсаи ба уж трактораш лелаераш, — йоах Муталипов Iарбе. — ХIаьта дома таралесташ яр цар етта молхаш я. Звене виъ саг ва. Гурахьа 613 гектара тIа дIадийна ялат кхедеш да тхо. Цул совгIа, из чуийцачул тIехьагIа мошача доакъара кхы а 230 гектара тIа тайп-тайпара культураш а дIаювргья. ХIаьта ялат хIара гектара тIара 30 центнерал кIезигагIа доацаш чуэца лаьрхIад, план 20 центнер йолаш. Дагалаьцар кхоачашдулургдолаш да. Соахка, масала, хIара гектара тIара 32 центнер даьлар из.

Иштта къамаьл деш дIакхоач тхо Боршев Николай, шиӣ новкъосташца Агеев Егораца, Торохнев Алексейца, Петренко Петарца болх беш воаллача. Шин сеялкаца дIаюв цар ялата хьажкIаш, Индустриальни технологех бу болх. Хьалха гербицидаш тох, дIахо уж макхаш даьхе лаьтта кIала йохийт. тIаккха кхай тIа сеялкаш арайоах.

— Арендни подрядагIа оаха болх бу шоллагIа шу да, — йоах Боршев Николая. — Цу хьисапе къахьегам вIаштIехьбаккхаро чIоагIа айду хIара сага хьинар, ма хулла дукхагIа хьувкъам чуба йиш хулийта тароаш леха, шийдоалахьа долча коа-карта санна болх бе декхарийла ву. ХIана аьлча, хов шийна тIехьара кхоачаргдола рузкъа духхьал ше даьчох мара тийша хургдоацилга. Цудухьа массе хана хIаравар ше хьадер ма хулла сихагIеи тешамегIеи чакхдаккха гIерт.

Соахка хIара гектара тIара планагIа йоагIачул совгIа 6 центнер йолаш, 36 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуера звенос. Цхьабакъда, цу гIулакхо башха тоам банзар. Ховр из культура кхы а дикагIа хьувкъае йиш йолга. Иштта хеташ ва Боршев. Цудухьа соахка шоашта из культура лелаяра лаьтта хьакъоастадешше а из малагIча моттиге мел хьаьна да тахка, дукхагIа эшача дукхагIа а кхоачийташ, минеральни удобренеш тайсар, тIаккха зяба аьхачул тIехьагIа хIара гектара тIа 20 тонн кхоачийташ органически яраш яхкар, март бетта кхашка болх бе йиш хулийтача деношка болх беш макхаш даьхар. Цу гIулакхо йиш хилийтар, цкъа-дале, лаьтта тIера дIаннийсде, шозлагIа-дале, Iай Iайна тIоадал дIакъовла.

— Шин дийнахьа болх баь 62 гектара тIа дIайийнай оаха хьажкIаш. Таханар дар а долаш кхы а кхо ди даьлча хийцца даргда тхо диса кха дIадийна, — йоах Боршева. — ХIаьта тхоашта хьалхашка декхар оттадаьд укх шера ши план е, кхыча тайпара аьлча, хIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуя. ТIаккха тха аьттув баргба карарча пятилетка диъ шера план укх шера кхоачашъе. Низ кхобергбац центнер хьажкIаш кхеярга дIадодар кIезигдара а. Соахка планал 68 кепиг дукхагIа хилар из. Цхьабакъда, укх шера кхаь сомал кIезигагIа хилийта декхар оттадаьд оаха тхоашта хьалхашка. Дагалаьцар лерраргIа чакхдоаккхаш хьа а доагIа. Масала, лурчагIа пайда ийца хиннацарел 20 процент кIезигагIа минеральни удобренеш тайсар оаха соахка лаьтта хьаьндеш. Ахчанца лаьрхIача 300 сом совгIа да из. Цу толамга кхачийта вIаштIехьдалийтар дерригача кхашка цхьатарра а доацаш эш-эшача дукхагIа е кIезигагIа кхоачийташ уж йийхка хиннадаь. Цул совгIа, звено ахчан фонда доккха зе дора кхашкара балхаш деш цхьан юкъа мара эшаш йоаца техника, диззача шера тха баланса тIа лоаттаеш хинна хиларо. Цунах оаха бригадана, цо шийн аргIагIа колхоза ахча тела дезаш хулар. ХIанз миштад аьлча, из ерригa колхоза дIаеннай оаха. Эшача хана ахча телаш цунгара хьаэц.

Иштта даьд бригада кхыча кхаь звене а. Боршеваца Iадика а йийца Абубакаров Мувсас кугалдеча звене кхоач тхо. Шийн новкъосташца тIатеIIа судански буц дIаювш воал из. Болх шин агрегатаца бу. Укхаза ва бригада агроном Орцуев Мохьмад а.

— Тха звене ялх саг ва,— йоах Абубакаров Мувсас, — оаха доакъара 322 гектара тIа тайп-тайпара баьцаш, 170 гектара тIа силоса хьажкIаш дIаювргья. ХIара гектара тIара планал 50 процент дукхагIа хьувкъам эца лаьрхIад. Дагалаьцар чакхдаккхара низ дIакхоачар а ду.

— Дийнахьа цаI-ах норма ца еш цхьа саг вац тха звене, — йоах Орцуев Мохьмада. — Цхьабакъда, къаьста тешамеи сихеи къахьег механизатораша Мусаев Абубакара, Хасиков Мухтара. Йоккха опыт йола механизатораш ба уж.

Сеялкаш тIа латташ кхалнах ба.

— Доакъара свеклаш кхееча звенора ба уж: Уайсова Табарик, Атабаева Язбика, Мусаева Зара. Вешта цу звене бархI кхалсаг я. Шоай кхашка хIанзарчоа бе болх а боацаш кхыча звеношта хьажкIаш, баьцаш дIае новкъостал деш ба уж. ТIехьагIа шоай аргIагIа механизатораша царна а дергда эша новкъостал. ХIаьта вай мехка вицлургвоаца, хьамсара, баьчча В И. Ленин ваьча денна сийна цаI-ах балха норма е дош деннад бригадерча хIара саго.

Тхоашта бIаргадайначох, хезачох боккха тоам хинна дIадахар тхо цу колхозера.

М. ХАМАТХАНОВ.

Ленини Нохч-ГIалгIайчеи

(Иистедоалар. Доалалур 1-ча оагIон тIа).

Совнаркома заседане тIайийца «Россеи Малхбоалени берригача къахьегача бусалбашка» даь ленински кхайкарал 1918 шера январе Советий III-ча Ерригроссийски съездо тIайийцар «Къахьегачеи лоале оттадаьчеи халкъий бокъоний Декларации». Цу тIа чIоагIъяьй паччахьалкхе хьаяра федеративни формах йола ленински идеяш.

В. И. Ленина хьабир къаман деша хьакъехьара нийсса, бIарчча бола хьехам.

В. И. Ленина чIоаггIа хьайийр социализм хьалъяра. Даьхе империализмах лораяра декхараш кхоачашдара эша советски республикай айхха йола цхьоагIо. Из цхьоагIо Ленина лийрхIай къамашта юкъе вIаши бизза тешам болаш, шоай лоIаме барта долаш, цхьатарра бокъо йолаш хила езаш.

Тийрка йистерча халкъий хьалхарча съезде, большевикаш котбовлар бахьан долаш, тIайийцар область Советски Россеца - ювзаенна хиларах дола документаш, халкъий цхьатарра бокъонаш, царна юкъе доттагIал Къулбаседа Кавказа къамаш вIашка кхохка контрреволюце оттаяь планаш йохайир.

Терски областа II-ча съезда телеграмма тIа В. И. Ленинга хоам бир Терски область автономни республика а йолаш РСФСР-а юкъеяха хиларах. «Нагахьа санна къа ца хеташ деррига контрреволюционни низаш эшаделовш вай дале, тIаккха вежарашха цаIаш хила деза вай, революционни цхьоагIо хила еза вай, — йоахар шекъамаьл деш С. М. Кирова.

Казакий эпсараш духьала бовлар бахьан долаш хьалхарча съезде нохчийи гIалгIайи викалаш цига хьахьекха вIаштIехьдаланзар. Бакъда, шоллагIча съезде А. Шерипови ГI. Ахриеви керте а волаш, делегаташ бар. Цига къамаьлаш дир Шериповеи Ахриевеи Нохчийчени ГIалгIайчени къахьегамхой кортамукъалени революцен идеяшта тешаме хилар съезде баьхкача нахага дIахойташ.

1918 шера бIаьстии аьхкии В. И. Ленин чIоагIа хьожаш хул Къулбаседа Кавказе хулача событешка. Цо кулг язду Къулбехьен района Чрезвычайни комиссариат, военни округаш, моттигера бусалбай комиссариаташ, лоамарой уездни отделаш яхкарах долча СНК декреташтеи предписанештеи. Уж документаш боккха лоархIам болаш хилар Советий Iаьдал чIоагIдара.

Цу бирсача хана Терски областа столице Владикавказе кхаьчар Россе Къулбехьен чрезвычайни комиссар Г. К. Орджоникидзе. Цо кулгалдир контрреволюцеца лоаттабеча къовсаме Тийркаца даха халкъаш оарцагIдоахаш партийни организацеша беча балха.

1918 шера 23 июле Тийркаца дахача халкъий IV съезде цо Бичераховна духьалара тIом дIакхайкабир, берригаш из тIом бара тIа а хьийхар.

«6 августа Iуйрийна 5 сахьат даьннача хана самооборонас хьал а лоацаш контрреволюционни бандаш... города Владикавказа чухьийлхай, Советий Iаьдала духьалара восстани дIа а йолаяьй, — аьнна В. И. Ленинга телеграмма яхьийтар Орджоникидзе.

Цхьайтта дийнахьа чIоаггIа тIом баьчул тIехьагIа бохабир мятежникаш, городера лелхабир. ТIом беча хана къаьстта майра летар ЦIе Эскар, накха духьал оттабаь лорадир Советий Iаьдал.

Город, Советий Iаьдал лорадара, цхьа саг санна, гIеттар Молоканскии Курскии слободкаш. еррига ГIалгIайче... Революцена тешамеи къонахчал долаши контрреволюцена уж духьалъовттарах В. И Ленинга телеграмма яхьийтар Г. К. Орджоникидзе.

Терски республика халкъий тIеххьара, пхелагIа съезд хилар 1918 шера 28 ноябре денз 9 декабрага кхаччалца городе Владикавказе. Цо дIахьекхар наха юкъе большевикий парте кхетаме болх баь хилар, къахьегача лоамаройи казакийн кхетам лакхбалар. Съезда хьалхарча заседане президиума сийлен председателалла хержар В. И. Ленин. Тийрка тIара политически хьал дувцаш, оборона чIоагIъяран боахам хьалбараи де дезар а хьоадаь, Г. К. Орджоникидзе массехказза ше къамаьл деш белгалдаьккхар хIама хьадара дерригача къамашта юкъе машари вежарашха доттагIали хиланза даргдоацалга.

«Со теш — аьлар Г. К. Орджоникидзе, — Нохчечене оаха коммунист лоархIача Шериповна гонахьа коммунистий группа хьахулаш хиларах. ХIаьта гIалгIашта юкъе болаш ба коммунисташ. Уж берригa беднякаш — нохчий, къоаршой, и. кх. эрсий беднякашца, казакашца цхьана Чермоевна духьал, Арсановна духьал, мохк бехкача массанена а духьал бовргхиларах».

Молха кIур а бижалехьа Тийрка тIа дIаболабелар хIама хьадеш бола болх, социалистически хьисапе эргадала доладелар къахьегамхой вахар. 1918 шера декабре В. И. Ленина кулг яздир Грознера Червленнеи Моздокера Старотеречнеи кхаччалца машинникъ биллара 22 миллион сом а Тийрка йисте Советий Iаьдал юхаоттадаран чIоагIдаран 30 миллион сом а дIадахийтара болча соцама.

Бакъда, 1919 шу долалуча юххье деникински белогвардейцаш ГIалгIайчене, ХIирийчене, Нохчийчене, Къоаршойчене, Къулбаседа Кавказа кхыча районашка тIом бе болабелар. Уж хьаллоацар доазол дехьарча империалисташа.

«1919 шера 7 феврале «Владикавказа гонахьеи ГIалгIайченеи тIом латта 7 ди да. Цхьа саг санна, беррига гIалгIай Советий Iаьдал лораде гIайттаб. ЦIе Эскаре, Курскии Молоканскии слободкаш турпала духьалъайттай контрреволюционни казакий бандашта...

Нохчийчено цIеэскархошца цхьана юхатехай Грозна гонахьара бандаш. Нов. Дьякова командованегIа Сунженски лине казакаш Советски Iаьдала тIехьа чIоагIа латт, йоккхий топаш етташ контрреволюционни станицаш йоха а еш. ЦIаккха ца хиннача тайпара дог айденна латаш ба гIалгIай», аьнна В. И. Ленинга телеграмма яхьийтар Г. К. Орджоникидзе.

Бакъда. деникинций низ чIоагIа бар. Цар цIенъяь йоагайир нохчий 17-и гIалгIай 2-и юрт, боабир маьрша баха нах. Цар даь зе-зулам юхадекха эрсий болхлошца цхьана моастагIчоа духьал партизански тIом дIаболабир нохчаша, гIалгIаша, дагестанцаша, къоаршоша, балкарцаша, хIираша, кхычар. Цу хана буржуазно-националистически элементаш гIийртар уж шоашкахьа баха. Царна тIехьабовланзар партизанаш.

1919 шера 24 октябре Свердловски университете къамаьл деш В. И. Ленина йоахар: «...Кавказера хоам бенаб вайга, цига халача хьал тIа оттабаь лоамарой Шкурой полкех летаб, царгара топаши тIема кхоачами хьабаьккхаб, аьнна... Кавказе востани я...».

1920 шера бIаьсти ЦIеча Эскарои повстанчески отрядашеи мукъаяьккхар Къулбаседа Кавказ.

Вайга хьакхаьчад, баьччо лоамарой чIоаггIа теркалбеш, лоамарошца гIулакх леладаь хиларах дола кIезига доаца документаш. Г. К. Орджоникидзега гIолла 1920 шера апрель бетта 200 миллион сомага кхоачаш ахчанца новкъостал дир.

Боккха лоархIам болаш да цо «Азербайджана, Грузе, Армене, Дагестана, Горски республика новкъосташка коммунисташка» дайта письмо. Цу тIа В. И. Ленина боккха лоархIам бу Кавказа республикай, цар вежарашха йолча айххача цхьоагIон, къамий вахар хьадара дола куц уж хиларах тарра.

Республика къахьегамхоша баьчча доккха сий деш хилара белгало я В. И. Ленин мехкдаьттахоша шоай сийлен горнякалла хеража а бурув деттара мастералла дIаязваь а хинна хилар.

Коммунистически парте кулгал а деш, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша кхоачашъю ленински идеяш, чIоагIду къамашта юкъера ленински доттагIал, хьалду кортамукъа, сийрда вахар, парте XXVII съезда решенеш толаме кхоачашъяра тIехьа хьинаре къахьег.

Ш. АХМАДОВ,
исторически Iилмай кандидат.

ЭКОНОМИЧЕСКИ РЕФОРМА КЕРДАЧА ХЬАЛАШКА

ХЬАЛХАЛАТТАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

ШийтталагIча пятилетка кхоалагIча шера пхьоалагIча январе денз самофинансированеи йиззача хозрасчетеи системагIа болх бе йолаеннай «Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно - экспериментальни завода коллектив. Цу гIулакхa лерттIа цо кийчо ярах хIара бетта плани тIайнца декхараш тIеххоачащдеш хьайоагIа из. Ханал хьалха рапорт делар цо дерригача техникоэкономически хьокхамий кхаь бетта план кхоачашъярах. МоллагIча къахьегама коллектива балха тIа керттера хьокхам лоархIача шоай потребителашта поставкаш яра дола договорни декхараш а толаме кхоачашдир предприяте болхлоша.

Экономически реформа кердача хьалашка яьнна болх бе йолаялар чIоагIа къоабалдаь, хьаллаьцад предприятерча еррига цехий, сменай, бригадай коллективаша. Кхо бутт баьннаб кердача системагIа болх бу. Цу юкъа фу ходеннад шоана?— аьнна даьча хаттара жоп а луш, завода эгзара дикагIа лоархIача комплексни бригада кулгалхочо Орлушин Петр Васильевича аьлар:

— Тха предприяте хьаеча продукцех лоархIамегIчарех я тха бригада болхлоша хьаеш йола КИП-ен автоматикан щиташи клеточни батареяши. Хьалха дIадахача шерашка миччa бесса яь планаш кхоачашъе гIертар тхо. ХIанз самофинансированеи хозрасчетеи кердача системо тхона хьалхашка оттадаьд бехктокхаме декхараш: бухсоццаш балха тIа хьахиннaчох мара алапи тергдац, премеи а хьежаергьяц. Продукци хьаярга дIабода къахьегам, ахча мамогга кIезигагIа а хулийташ, из тIа-тIа дукхагIа хилийта гIерт тхо. Денна учети отчети лелаю оаха хьаеча продукце, хIара сом лоархI. Лоацца аьлча, производства дай тхаш лоархIаш да тхо.

ВIалла ца довзаш дола керда гIулакх хиланзар цу бригадана экономически реформа юкъейолаяр. Цу система дукхагIйола оагIонаш йовзаш я из, хIана аьлча, пхи шу дизад бригада болхлоша бригадни подрядагIа къа а хьегаш, хIаране къахьегаме лоацача даькъа коэффицентага хьежжа алапи а премеш а ийъю. Долчe, къахьегамеи производственни дисциплина телхаелга, брак йолаш продукци арахецилга цIенденна дIадаьннад коллективера. Хьаеш йола продукци дикен тIехдикен мара хилийтац. Бригадерча 33 болхлочох дукхагIбараш шоай тамагIа а долаш продукци арахеца бокъоенна ба. Царех ба штамповщикаш вежарий Двуречинскийгlар Александри Юрийи, Майнагашев Борис, сварщикаш Литвиненко Сергей, Колесников Александр, кхыбараш.

Бригада болхлошта юкъе яьржача яхье а цунна итогаш ечара а формализм цIенъенна дIаяьннай. Денна итогаш ю яхье баьнараша даьхача толамий, уж массанена а довзаргдолаш яхьа экранаш тIа дIаяздy. Иштта болхлошта хов хIара дийнахьа шоаш мел алапи даькхад. Бетта йола план хьалу бригадана, хIаьта болхлоша дIаекъ из хIара денна, декадана лаьрхIа. Цхьан нарядагIа болх беча бригада даькхa алапи болхлошта дIадекъ цар шоаш хержача пхе сагах латтача бригада совето. Цунна керте латт бригадир Орлушин Петр, совета членаш ба болхлоша эггара тешамегIа а цIенагIа а хеташ хержа бола нах: сварщикаш Беседин Алексей, Попов Семен, Ларин Владимир, Руднев Анатолий. Цар дIадекъ болхлошта луш дола алапи, хьожаяь премий. Цар даьча хIаман тIехьа болхлоша дегбуамаш деш цхьа моттиг нийсъеннаяц.

Уж керда эIийргаш хьахилийтад укхаза демократенеи гласностан шерра никъ хьабелларах. МоллагIчунга юхь духхьал дIаоал коллективе товш доацар, цунна карагIдаьннар, гIалат ваьнначоа бехк бу массане а. Коллектива болх тоабу цо. Цул совгIа, бригадерча болхлоех нагахьа саг - вац слесара, сварщика, сверловщика, штамповщика смежни говзалаш йоацаш. Цудухьа бригадера моллагIвола болхло цамогаш хинна е кхы бахьан нийсденна балха тIераваьлча, цун метта дIа а этта, къахьег кхычо. Долчe, балха тIа хьовзам хинна цхьа моттиг нийслац. ХIара сменагIа нормаш 115—120 процент кхоачашъю бригада коллективо. Цудухьа цун вIаштIехьдаьннад хIанзлехьа биъ бетта задани кхоачашъе. Иштта хьинаре къа а хьегаш, башха-дика производственни хьокхамаш доахача коллективо хIара шера чIоагIъю ше лелаю коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цIи.

Бригада болх боагIача боарамагIа дIабодаш, цун толамаш денгара денга дикагIа хулаш хилар хьадоагIа бригадирагара Орлушин Петр Васильевичагара. Цо шийи декхараш массаза цIена кхоачаш а деш, доаггIар хьадех болхлошкара. Бехктокхамег1арча участкашка хьежабу шоай балхах дикагIа кхеташбараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе дика вовзаш вола специалист а механизаторашта чIоагIа накъавоалаш саг а ва токарь Журавлев Александр Александрович. Ткъаь диъ шу даьннад цо из говзал караерзаяь, хIаьта къахьегама стажах аьлча-м, из кхы а йоккхагIа я. ШовзткъалагIа шу да цо боахаме болх бу. Цу юкъа итташ болча ший къонача юртахошта Iомаяь цо балха тайп-тайпара говзалаш, хIана аьлча, из ше а ва массехк смежни профессегIа къахьега могаш. Царна юкъе ба Заборовский Сергей, Волков Георгий, кхыбараш.

Александр Александровича хьинаре болх белгалбоаккхаш, цунна дуккхаза еннай сийлен грамоташ, премеш, кхыдола совгIаташ, цун наькх тIа сийрда лепаш я «Къахьегама ветеран» яха медаль, яхье котвувларах енна массехк Знак.

СУРТА ТIА: токарь А. Журавлев.

Р. АУШЕВА сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

ХЬАЬНАЛА КЪАХЬЕГАШ...

Дизача, юккъерча дегIара къонах ва Магомадов Шудди. Ер 29 шу да цо шофер волаш хадданза цхьан 1436 автоколонне болх бу. ХIаьта хIанз вурийтталагIа шу да из водителий бригадир вола. Хьаьнала хьинаре къахьегарца ший цIи дIахазийтай цо автоколонне меттел, республика автотранспортни управлене а. ДикагIбола водителаш бувцача хана эггара хьалхарчарца цIи йоакхх цун.

Бера хана байзар Шуддена цIенхаштта бола къахьегам. 10—12 шу даьнна кIаьнк волаш Семипалатински областе колхозе балха ваха вийзар цун. Нана цамогаш а йолаш, воккхагIволча веший Султана ялхайтта шу мара а доацаш, 1944 шера, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема хана халача хьал тIа бар цар дезал. ХIаьта ца венна низткъа мара дагадагIацар Шуддена.

Кхай тIа а ферме а балха ухар Шудди. Тайп-тайпара бера дулургдола балхаш дора: шерч доажадора, шерч дежача фургонаца цхьаццанахьа водар, хий лахьар.

— Эггара халагIа хулар тхона, бераштa, гота хана,— яхаш дувц Шудде. — Даим шерч лехка дезар. ХIаьта уж гIийла а мекъа а дар. ДIадаха тигацар. Царга «цоб» яхаш цIогIа деттaш йиш халар тха. Шерч сацийта царга салоIийтача юкъа, дIахаьнарваьлча, тхьайса дIаводар. ЧIоагIа кIаьдлора. Нохархочо цIогIа техача а хьа ца хогаш тхьовсар цкъаза. Хийла хьатIавайя цо хьалгIоттавора.

Иштта дIайода Шудде бера ха. Колхозе волаш а цунна езар техника. Хьогар из трактористех. Цун шерч лехка а нух лаца а дезацар. Шиъ-кхоъ нух тIехьадийзе лаьтта оахар,шерра кха чулаьце макха боаккхар цкъаза. Из деррига сихагIа а дора.

Хьалкхийча трактор тIа е машин тIа болх бе гIоргволаш яр кIаьнка уйла. Из ха хьатIакхаьтар. Урджански районни центре шофера курсаш йоах Шудде. Цу хана денз автомашинах къаьставац из. Шудди ший машинаца болх беш хиннав Казахстана эри даьда лаьтташ оахача. уж карадерзача юкъе. 1957 шерралца болх баьб цо цига.

Бригадо беш бола болх автоколонне аттагIчарех бац. Цунга я бензовозаш, бортовой машинаш, самосвалаш. Цар кхухь бензин, жагIа, кхыбола тайп-тайпара мухь.

22 саг ва Магомадов Шудде бригадаца. Уж ба нохчий, эрсий, кхыбараш. Цар барттайна болх бу. Цехе санна, массава гуча волаш болх беш беце а, — йоах Магомадов, — дисциплина йолаш ба тха водителаш. Укх тIеххьарча шерашка дисциплина толхаяь моттиг хиннаяц тха, къаьстта корта бохабеча малара тIагIолла. Маларца дувзаденна хIама дувца дийзадац бригаде.

Из да бригадо толаме къахьегара бахьанех цаI. Белгалбаьнна болх дика бу бензовозаш тIа болх беча водителаша Арсагиреев СаIида, Даудов ШахIида, берий бешамашта эша продукташ, кхыдараш кхухьаш волча Филь Павел Харитоновича, Шоаш лелаеча машинашка дика хьож уж. Запасной оатхалаш атта нийслуш еце а, цар машинаш еха сайца латташ ха дIайохийташ яц. Бригадира йоакхо ю шоай машинаш болх беш хилийтара.

Магомадов Шудде хьинаре производственни болх барал совгIа, дизза дакъа лоац коллектива общественни вахаре. Из автоколонна профкома, корта бохабу малар совдахараи алкоголизманеи духхьал къовсам лоаттабеча комиссе член ва, наькъашка автомашинашта хьовзам ца хилийта хьожача группана юкъе ва.

Дуккхача шерашка болх беш цкъа авари яьяц цо. Из бахьан долаш знак еннай цунна. Балха йоккха опыт йолча цун бригаде боахкийт автошкола йистеяьккха юххьанца болх бе болалу а практике бола а кагий нах. Шудде дика а хеташ Iомабу къона шофераш, водителa балха дуккха йола къайленаш йовзийт. вIалла дага а доацаш. наькъа араваьлча нийслу моттигаш ювц, хIаьта фу де деза хьех. Иштта цо Iомабаь хIанз автоколонне болх беш ба Арснукаев Шамсуди, Иванов Юрий, кхыбараш. Шудди хьехамча ва, вийтта-пхийтта саг Iомаваьв цо водитела болх бе а дисциплина йолаш къахьега а.

Магомадов Шудде шийй дезал хьалкхебаьб хьаьнала къа а хьегаш баха ховргдолаш. Цун сесаги ши йоIи города предприятешка болх беш я, хIаьта кIаьнк деша вагIа.

Лоалахочоа эггара дикагIа вовз саг. Шудде дезали Череватый Василе дезали цхьан коа баха 22 шу да. Цу ерригача хана цхьа халхетар даьннадац царна юкъе, Черевате дика тешал ду шийи лоалахочоа.

ИйслагIча пятилетке автоколонна администраце водителий бригадана кулгалде оттаву Магомадов Шудди. Бригадо толаме чакхйоаккх из пятилетка. Иштта дика къахьегаш кхоачашъю цо цул тIехьагIара иттлагIеи цхьайтталагIеи пятилеткаш а. Цу кхаь пятилетка ударник ва Магомадов Шудди.

Ка йоалаш кхоачашъеш я карара пятилетка а. ДIадахa юбилейни шу бригадо чакхдаьккхар цу цIейна хетаьча социалистически яхье хьалхара моттиг а лоацаш, Укх шера, автоколонна боахама йиззача расчета тIа яьннача хана а, хьалхара моттиг дIахецац бригадо. План а тIанийца декхар а кхоачашду.

— ХIанз, берригa къахьегамхой а санна, XIX Еригсоюзни партийни конференцена даха ма доаггIара накъадахара шерра социалистически яхь йоаржаяь болх беш да тхо, — йоах Магомадов Шудде.

Ю. ТЕГАЛОВ.

ИНТЕНСИВНИ ТЕХНОЛОГЕНА—ШЕРРА НИКЪ

НИЗ ДIАКХОАЧАР ДУ...

Карарча пятилетка дIадахача шин шера пачхаьалкхенна планагIа йоагIачох дIа ца луш 5290 тонн шекара свеклаш тIайнсай Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза. Укх шера 15 эзар тонн уж дIаяла декхар тIанийцад цу боахамо. ХIаьта фу даьд лаьрхIар чакхдаккхара?

Тхо да цу совхозе Арснукаев Хьусена кулгалдеча кхоалагIча бригада шекара свеклаш дIаювча. Из болх Хамастханов Абдул-Мажитеи Зубайраев Сайдеи агрегаташ бу. Царна хьалха гербицидаш тохаш Магомадов Лече, тIаккха уж лаьтта нIала яхийтара культиваци ещ Цороев Папе, Бердоев Махьмада агрегаташ йолх. Галаш йоацаш, лаьтта цамцадаьккха дика тоадаь да. Цудухьа тайжа лел техника, нийса дуж шекара свеклай ги а.

— Укх шера 180 гектара тIа кхеергья оаха шекара свеклаш. Дош деннад план 3600 тонн йолаш, паччахьалкхенна 3960 тонн дIаяла, — йоах Х. Арснукаева. — ХIаьта лаьрхIар чакхдаккхара низ дIакхоачар а ду кхаш леладераша. Овсаре къахьега декхарийла да тхо укх шера, болх хьалха санна а доацаш, цIенхаштта подрядагIа бу оаха.

ХIанз цу кхай тIа боахкачарех цхьа механизатор вац балха норма кIезигагIа дале. 50 процент тIеххоачаш ца еш. Хьадар а тешаме ду.

Шекара свеклаш индустриальни технологегIа дIаюв. ХIаьта уж дика хьувкъаяра соахка денз кIезига даьдац. Масала, хьалха эзба аьхачул тIехьагIа дуташ хинна лаьтта, соахка гурахьа дезача макхащца цамца а доаккхаш дIанийсдир. БIаьсти тIоадал дIакъовлаш макхаш даьхача ги дIаде кийчча а хилар из. Кхы а цхьа хIама да белгалдаккха доагIаш. Лаьтта хьаьндара, соахка зэба оахача хана, хIара гектара тIа шишша тонн кхоачийташ минеральни удобренеш тайсар.

— Уж дерригa балхаш деш дика къахьийгар тха механизатораша Умаров Даула, Джамбулатов Усама, Бердоев Мохьмада, Цороев Папе — дувц Х. Арснукаева. — ДIайийначул тIехьагIа царна доалдеш хургбараш-м подрядагIа лелае из культура дIанийца нах ба, цу тайпара болх бе раьза болаш хIанзле 160 саго договор даьд совхоза администрацеца. Цар кхебаьча хьувкъамга хьежжа хургда тIеххьара механизатораша эцаргдола алапи а.

Шекара йолчарел совгIа, 30 гектара тIа доакъара свеклаш а кхееш хургья цу бригаде. ПодрядагIа лелае хIанзле кхаь дезало дIанийцай уж. Эггара дукхагIа — 15 гектар — шийтта бера нанас Бачаева Яхийтас дIанийцай. ХIаьта дош деннад хIара гектара тIара эзар центнер йолаш уж чуя.

ХIанз кхацка болх бе йиш йолаш, йоачан йоацаш денача дийнахьа хIара сахьатах ма хулла дукхагIа пайда а эцаш тIатеIIа шекара свеклаш дIаювш боахк Бажаев Руслана кулгаллеча шоллагIча бригаде а. БелгалдаккхаI доагIа из культура кхеяра план соахка кхоачашъе совхоза йиънех цу бригадана мара карагIдаьнна хинна доацилга. Бакъда, шин шера планагIа йоагIачох дIа ца луш 300 тонн тIайнсай коллектива. Из декхар укх шера такха лаьрхIад.

Укхаза а из культура индустриальни технологегIа дIаювш я. Из болх беш ба къона механизатораш Суганпов Iали, Умархаджиев Рамзан, Товсултанов Ахьмад, Джамалдинов Iайнди. Белгалдаккха доагIа цар хьехамча республике цIи хеза, Къахьегама Сийлен кхаь степена орденаш лелаю коммунист Захаев Лечи хилар а. Цар беча балха геттара раьза ва из.

— Балха нормаш хадданза тIеххоачашъю цар. — йоах Руслана. — ХIаьта сона къаьстта а тоам беш да, хьадер цар цIена деш хилар.

Кхай тIа а даьнна сеялкаш дIаяхача лерагIа ги мел нийса дуж хьож тхо. Агротехнико дIа ма дехха 7 — 8 сантиметр кIоарга уллар ги тхо мел хьежача.

КхоалагIча бригаде лаьтта миштa кийчдаьд а дийца, хьувкъам алсамбаккхара шоаш фу даьд а фу де лерхI а дувцаш Р. Бажаева аьлар:

— Шекара свеклаш дIаера лаьтта. массе хана деш хиннача тайпара, зэба аьхачул тIехьагIа удобренещца хьаьн а даь кхы кулг ца тохаш дитар оаха соахка. Укх шера бIаьсти лаьттаца Iайна тIоадал дIакъовлаш эшшача боарамагIа цамца а даькхар, тIера дIанийс а дир. Цхьа керда хIама юкъедоаладаьд оаха. Масала, итт гектар шекара свеклаш, дIайийча денз царна дерригa балхаш механизмашца дергдолаш, шин механизатоггa Хаджиханов Русланаи Хакимов СаIидаи лелае дIаеннай оаха. эшаш мел йолча техникаца уж Iалаш а беш.

Иса 150 гектар свеклаш кулг кара оасар дергдолаш подрядагIа лелае наха дIаеннай хIанзле. Ткъо гектар доакъара свеклаш а дIанийцай.

Шекара свеклаш кхееш хургболча наьха балхацара материальни безам совбаккхара лаьрххIа мероприятеш оттаьй. Масала, из культура делаеча хIара сага 34 килограмм шекар, хIара гектара тIара 210 центнер йолаш свеклаш чуеначоа 200 килограмм ялат дохкаргдолаш да паччахьалкхен маьхах. Цул совгIа хIаранена хьажкIаш дIайийна 0,10 гектар беш лургйолаш я.

ДукхагIболча наха шекара свеклаш кхеяра планаш соахка кхоачаш ца яра бехке совхоза кулгалхой, специалисташ ба. Масала, наха лаьттах , лордех IоцIен а йий, совхозага дIателар из культура. Эзачул тIехьагIа, мелий каьхатилга тIа дIа а язйий, из лора шекара свеклаш дIачуенначоа, квитанцена меттел. ТIаккха цхьаннахьа хьагул а йий, шекар доаккхача заводе дIа ца хьош кIира, кхы совгIа ха йоаккхийташ лоаттайора. Царех диълагIа дакъа талхар. Лоацца аьлча. наха совхоза дIаеннача бIаь тоннах тIеххьара 60 — 65 тонн мара хилацар.

Хьалха денна хинна каьхатилг доа ца даьраш, раьза боацаш леткъа болалора КПСС райкоме, райисполкоме, агропроме... ТIаккха лела кIорда а дийяь совцар. Иштта из бахьан долаш чIоагIа дехар даьчул тIехьагIа мара лелае шекара свеклаш дIаэцанзар наха укх шера. Цхьабакъда. соахкара сурт юха а отте, тамаш я-кх цар тIадоагIача шера уж хьаэце..., вешта соахкара къахьа опыт йолча цар укх шера шоаш Iеха ца байта а мег.

Цу тайпара, нах-м болх хьабеш а шоай декхараш кхоачашдара низ дIакхоачар де гIерташ а бар, совхоза кулгалхоша новкъарле ца еш, болх дIабохийтаре...

М. МАГОМЕДОВ.

БОЛХ БЕЗАШ ХИЛЧА

— Кхыметтел цунна уллув во къахьега тоам хетац, — йоах Гудермесски медицински инструменташ еча завода мастер Ф. Оздоева керте латтача смена болхлоша.

Атта дацар болх бешше а деша. Цунца цхьана дезал а ма бий цIагIа бIарг лакха безаш, кхы мел дар дIадаьлча, цIен-нана ма йий из. Бакъда, майрра халонаш эша а еш хьаера Фердовс. Толаме йистеяьккхар цо техникум. ХIанз аттагIа да болх бе.

Оздоевай смене а дукхагIча даькъе вайнах ба. Царех цхьабараш вIалла говзал йоацаш бар къахьега болалуча хана, хIаьта тахан полировщицашта карагIдувлача гIулакхашка хьежача, теша хала да, цхьан хана цу кхалнаха станока юхе дIа мишта оттa беза ховш хинна ца хилар. ДуккхагIча даькъе мастера карагIдаьнна дика хIама да из — дукха ба укхаза цо хьехамчал лелаъдаь кхалнах. Уж ба тахан заводе дика бовзаш бола говзанчаш М. Исанаева, М. Мачиева, А. Шаипова, П. Куразова, кхы дуккхабараш.

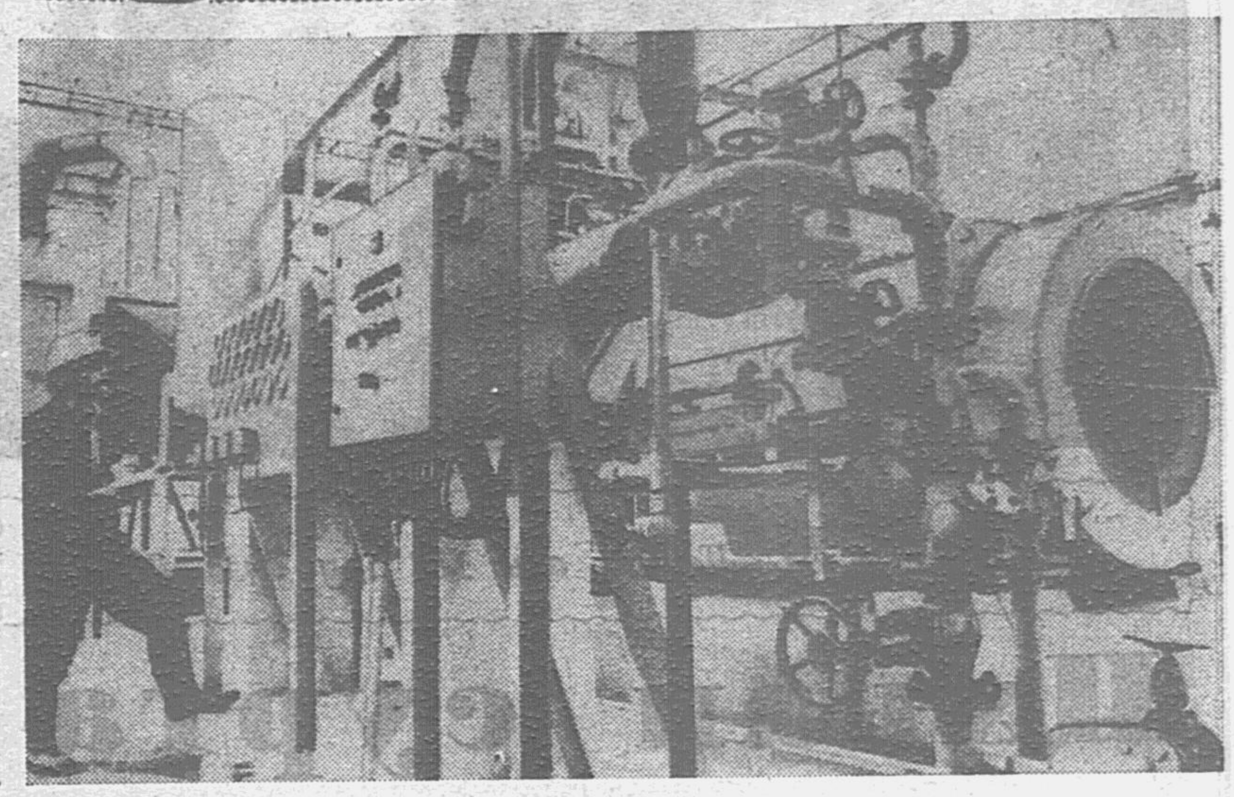
Оздоевай смено хьаеш йола продукци дуккхагIча даькъе доазол дехьарча мехкашка дIаухнийташ я. Кхеталде хала дац из мел бехктокхаме гIулакх да.

Иицъяц Фердовс цхьан хана цо къахьегама наькъ тIа бовла гIо даьча кагийча наха. Тахан царех шиъ Советски Эскаре гIулакх деш ва.

Цхьан цIен дезал санна барт болаш я шлифовально-полировальни цеха коллектив: массаза вIаша эшачунга хьожаш, моллагIа цIей цхьана деэдеш. шоай къонгаш, вежарий эскаре гIулакх де цхьана накъабоахаш хиларца белгала я из коллектив.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корр.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЧССР-аи СССР-аи химедаькъе вIаши лeладу гIулакхаш шерлуш латт. Советски Союзера Чехословаке мехкдаьтта газ, фосфаташ, калийни тух, удобренеш, синтетически каучук дIакхухьийт. ЧССР-ра ший аргIагIа Советски Союза оалаш ма хиллара кIезигатоннажни химе продукташ — органически кристаллаш, молхаш, цIена химикаташ хьачукхухьийт.

СУРТАШ ТIА: «ДоттагIал» яхача мехкдаьттапроводагIа гIолла советски мехкдаьтта дIаухача къулбаседа чешски Литвинов яхача городера Чехословацко-советски доттагIлен цIерагIча химически комбината компрессорне.

ЧТК — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ХИЛА ДОАГIАШ ХИННА ХIАМА

Доккхача дунен халкъашта юкъера лоархIам бола событи хилар Женеве: Афганистана гонахьара хьал политически наькъагIа тоадарах йолча соглашенена кIал кулгаш яздаьд.

Дуккхача шерашка лаьтта регинальни тIема конфликт дIаяьннай, дерригача дунен тIа могаю «Женевски пакет», хIана аьлча Афганистана гIулакхашта арахьара чугIертилга цунца дIадоаландаь, шоай лаьтта машари барти хилийтара йола таро афгански халкъа луш из йоландаь.

Афганистанои Пакистанои декхар тIанийцад кхыча мехка духьала моастагIал леладара шоай территореш лургйоацаш, моллагIча формагIа а интервенци ергйоацаш, моллагIча повстанчески е сепаратистски гIулакхашта гIо дергдоацаш, уж могадергдоацаш е хьаллоацаргдоацаш, миччахьара хьабаьнна бале а наемникаш шоай территоре тIа Iомабергбоацаш, кийчбергбоацаш, царна финансировани, рекрутировани ергйоацаш. Цар иштта декхар тIанийцад интервенци яра е кхыча мехка чурча а арахьарча а гIулакхашта юкъегIертара кхыча паччахьалкхенашца моллагIча тайпара а соглашенеш е договоренносташ ергйоацаш, кхыча мехка духьала йолча террористически группашта, саботажникашта е диверсанташта цхьанкха а тайпара гIо дергдоацаш, царех пайда эцаргбоацаш е уж ловргбоацаш.

Женеве кулгаш кIал яздаьча соглашенеша хьаю договорно-бокъоний гIулакхаш тоадара йола кIийле, цунах хургья тахан Азе, Африка къулбехьа, Латински Америке йоагача цIерех эггара хьалха дIайоаяьр. кхыйола регинальни конфликташ политически къоастаяра хила доагIаш хинна хIама. Из иштта хургдолга теша йиш йолаш да. Юкъе латтараши официальни гарантеши санна афгански проблема къоастаеча юкъе дакъалоацаш йолча СССР-ои США-си иштта цунца цхьана хьаду бIарчча хьайийцача дунен халкъашта юкъера гIулакхаш тоадара хиланза даргдоаца, конструктивно вIаши гIулакхаш леладара хила доагIаш дола хIама.

«Афгански шод» хьабастара боккха лоархIам болаш хилар 1988 шера 8 феврале КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачевеи Афганистана Республика Президента Наджибуллаcи яь Заявлении 7 апреле Ташкенте цар хинна вIашагIкхетари. Духхьал уж ши событи бахьан долаш практически решенеи боарамга кхаьчар Женевски переговораш, хIаьта духхьал политика средствашца дунен халкъашта юкъера ира проблемаш къоастаяра тIаберзабаь М. С. Горбачева дIакхайкабаьча вай мехка наькъа толам хьа а хьекхар. Женеве толам баккхара новкъостал дир шинна а оагIоно кхоачам хиллал хьаькъал, дика уйла дIагойтаро, машара а кхерамзлен а лакхерча хьашташка хьаькъале компромисс лелае кийча хиларо. Лоацца аьлча, Женевера толам — дунен халкъашта юкъерча арене керда уйла котъялар хьахьокхаш дола кхы цхьакха хIама да.

ДИКАЛ ХЬАХЬОКХАШ ДОЛА ГIУЛАКХАШ

Ма могга сихагIа дIаяккха еза Гаргарча Малхбоалера конфликт, лаьттан тIа эггара къаьнагIа а кхерамегIа а яр, — иштта вывод ю дунен халкъашта юкъерча общественносто, Гаргарча Малхбоалерча хьалеи цу хьалаца бувзабенна беча дипломатически балхеи анализ еш. ДIадахача кIирагIа цун теркам тIаозаш ши событи хилар. 11 апреле Персидски залива мехкашка гIолла чакхъяьннай СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель Г. С. Теразевич керте латташ хинна СССР Лакхехьарча Совета лаьрххIа мисси. ХIаьта дукха ха йоаццаш Кувейте ший болх чакхбаьккхаб Исламски конференце организаце (ОИК) секретариата заседане. Советски парламентарешеи цар собеседникашеи, хIаьта иштта ОИК паччахьалкхенаштеи правительстваштеи керте латтараша а бакъдаьд тIеххьарча хана Гаргарча Малхбоалера конфликт дIаяккхара кхы а дикагIа дола гIулакхаш хьахулаш латташ хилар.

Кризис дIаяккхара йола перспективаш йийцай политически вахараи практиканеи дукхагIа юкъейоагIаш йолча кердача тайпарча уйланга хьежжа хIанзарча хана дуне дегIадара шеррача позицеех хиннача вIашагIкхетарашка. Белгалдаьккхад, масала, Израила оккупаци яьча Iарбий территореш тIа хьайнача халкъа восстанеша хьадаьд Iарбийизраильски доазонашкара керда хьал. Хьалха хинна гIулакх кхы дIахо даха йиш йолаш дац. Гаргарча Малхбоалера гIулакхаш тоадара проблема, цун керттеръяр— палестински — яр къоастае еза, тIехьа ца а тетташ. ОИК тIанийцача заявлене тIа хьадда хьадех дIалийцача Iарбий территореш тIара израильски бIу цIенбаь арабоаккхилга, палестински халкъ ший лоIаме хилара хиланза яргйоаца цун бокъонаш юхаметтаоттаяр, ший лоIамагIа йола паччахьалкхе хьаяр. Иштта чIоагIбаьб палестински халкъа ше мара йоаца законни викал хиларах тарра Палестина мукъаяккхара организаце лоархIам. Кувейте хиннача вIашагIкхетаре дакъалоацаш хиннараша кхайкарал даьд машара, нийсхон, вIаши гIойле йолча тайпара Гаргарча Малхбоалера гIулакхаш тоадара ООН тIахьожамагIа дунен халкъашта юкъера конференци гулъе, аьнна.

Персидски залива мехкашка СССР Лакхехьарча Совета делегаце яьча беседаша хьахьекхад, бархIлагIча шера латтача ирано-иракски тIема, уж мехкаш тIехьтIехьагIа дукхагIа саготдеш долга. Беседашка дакъалоацаш хиннараша цхьатарра кхетадаьд из сихагIа соцабара низаш оарцагIдахара къаьстта лоархIам болаш ООН йолга. ООН доазонашка нийчде деза Кхерамзлен Совета 589-гIа резолюци биззача боараме кхоачашъяра дIахо де дезараш. Хьаллаьцай заливера кхыча мехкий военни флоташ ара а яьха ООН байракха кIал латтача дунен халкъашта юкъерча тIема-форда низашца уж хувцилга.

Гаргарча Малхбоалера конфликт къоастаяра тIехьа хилара наькъашка хьежжа чIоагIлу герзашцара низ халха а ца боахаш переговораш яра тIехьабарий, диктовкаш е ца а гIерташ цхьатаррарча бокъонегIа а гIулакхаца а диалог яра тIехьабарий позицеш — иштта да бокъонца гIулакхаш къоастадара ларде латта дезараш.

ФИНАНСОВИ IАЗАПА КIАЛВИСАРАШ

ДегIадоагIаш дола мехкаш кIалдихьад боккхача финансови Iоткъамо. Цу тайпара вывод ю дуккхача наблюдателаша дIадахача кIирагIа Вашингтоне хиннача Дерригдунен банкаи Дунен халкъашта юкъерча валютни фондеи (МВФ) аргIанарча сессе итогашта анализ еш.

Финансай министраш, паччахьалкхени частнии банкай кулгалхой американски столице гулбеннабар 1987 шу чакхдоаллаш фантастически боарамга 1 триллиони 190 миллиарди долларга кхаьча долча дегIадоагIача мехкий декхарий проблема къоастае. Цу дунен халкъашта юкъерча капиталистически шин организаце членаш ба 150 совгIа мохк, цхьабакъда дешаш цига къестадац дукхагIа бараш тIехьа хиларга хьежжа, къестаду капитала дукхалга хьежжа. Дунен капиталистически экономике керттера положени, ховш ма хиллара, дIалоац американски монополеша, хIаьта дегIадоагIача мехкий астрономически декхараш — из эггара хьалхарча аргIагIа, цар хищнически политиках хьахиннар да. Юххера а, Дерригдунен банка кулгалхоех цхьанне Жан Банета ма аллара, «дегIаахара процесс сецай, вахара боарам лохбенна ца Iеш дуккха нах къийбенналга а гущ да». ООН даннешка хьежача, дегIадоагIача мехкашка хIанз вах кIалвисса къе волаш 1 миллиард совгIа саг, 800 миллион саг виззалца даа хIама доацаш ва хадданза, 1,5 миллиард саг медицински гIулакх дIа ца кхоачаш, 1 миллиард саг практически лаьрхIача чуIе фусам йоацаш ва.

США керте латтача йIаьхийча Дерригдунен банкеи МВФ доал деча капиталистически паччахьалкхенаша шолха дивиденташ ийду дегIадоагIача мехкий лакхлущ доагIача декхарех — Iалаьмате доккхий пайдаши политически влиянии. Иштта, алхха соахка цхьан шера декхараш доахкача мехкашкара кредитораш долча мехкашка кхаьча цIена капитал 29 миллиард доллар хилар. ХIаьта тIеххьарча 5 шера къегIа дарех долча мехкаша йIаьхийча капиталистически мехкашта дIаденнад цар кердача кредитий хьисапе хьайийцачул 85 миллиард доллар дукхагIа. Цу цхьан ханна, Ассошиэйтед пресс агентства белгалдоаккхаш ма хиллара, «Дерригдунен банко ший заемех диълагIа дакъа дегIадоагIача мехкий правительствашта тел, ВIашагIкхийттача Штаташа дIадехарашка хьежжа шоай политика цар хувцаргйолаш». 1979 шера денз 1987 шерага кхаччалца цу тайпара политически наькъагIа телача заемий боарам 100-зза совгIа лакхбеннаб.

Дерригдунен банкаи МВФ-еи Вашингтонски сессе итогаша хьахьекхар, хьалха а санна, дегIадоагIача мехкий декхарий проблема къоастаянза юсаш хилар. Вашингтонски сессе дукхагIа шоашкахьа увзаш хиннараша мел могар, дир герзаш дIадахареи дегIаахареи дош ца хьоахаде гIерташ.

Геннадий ШИШКИН.
(ТАСС).

Кхоана—В. И. Ленин ваь 118 шу дуза ди

Цхьан сурта истори

ХІара шера календара дагадохийт вайна цІаккха а дицлургдоаца — 22 апрель — В. И. Ленин ваь ди. Ленин цІаккха а вицлургвац. Из ва вай гІулакхашка, хІанз вай мехка хулаш латтача революционни хувцамашка. Цудухьа чІоагІа лоархІаме да Ильичаца гІа боахаш вахар, хІаьта иштта беза ба цун биографецара хІара мугІ.

ПЕТР ИЛЛАРИОНОВИЧ

Мешков Петр Илларионович сона 1962 шера Алуште волаш вайзар. Из сол дикка воккхагІа хиларга хьежа доацаш (21 шу воккхагІа вар из) тхох дика доттагІий хилар, иштта тхо каст-каста вІашагІдетталора, оаха дІа-хьа каьхаташ яздора.

Мешков нахаца безаме, Імерза вар. Из 1899 шера Майкопе ахархочун дезале ваьв. ЗІамига волча хана наха чулаьттав из. 1917 шера цунах коммунист хиннав. Граждански тІема фронташка советски Іаьдал бахьан долаш къовсам лоаттабаь Петр тІом чакхбаьнначул тІехьагІа Донбасс меттаоттаяра йолча политотдела инструкторал хьожавир. Цо шахташка болхлошца цхьана къахьегар, цудухьа болхлошта из дукха везар, цар из лоаржІар.

ТІаккха П. И. Мешков Кавказе балха хьожаву. Из горни болхлой профсоюза ДК Кавказски бюро членалла хорж. Массехк шера С. М. Кировца айхха гІулакхаш леладу цо, Орджоникидзе Сергоца вІашагІкхетараш хул.

Петр Илларионовича Грозне а Нальчике а къахьег, Баку республика мехкдаьтта районашца ювзаш йола Союзе хьалхара электричка хьаеча дакъа лоац цо. Иштта ГуржегІа цу хана цо дакъа а лоацаш кердадар — хьувзадеш бурув тохара метод юкъейоалайир.

Мешкова 1936 шера денз Дагестане Избербаш яхача мехкдаьтта промысла парткома секретарь, «Дагнефть» треста управляющи, парте Гунибски райкома секретарь, Махачкалински горкоме бехктокхамерча гІулакха тІа волаш болх баьб.

П. И. Мешков 1944 шу чакхдоалаш оккупантех мукъаяьккхача Крыме партийни балха хьожаву. Укхаза цо парте Балаклавски райкома секретарь, тІаккха — Алуштински горисполкома председатель волаш болх бу...

Со дукхаза хиннав МешковгІар цІагІа. Тух-сискал оттадара тІера йола сесага Дарья Васильевнаи Петр Илларионовичи болча сона сай цІагІа санна паргІата хетар. Цар цІагІа кхы тІехдаьнна хІама дацар: книжни шкаф цу чу — В. И. Ленина сочиненеш, баьчча революционни балха, вахара хетадаь книжкаш.

ХІаьта пена тІа доал — Петр Илларионович вай баьччана Ильича уллув а латташ даьккха сурт.

Царех цхьа сурт делар сона Петр Илларионовича.

Цул тІехьагІа, цо цу ший тайпарча сурта исторех дийцар.

ИЛЬИЧА ДЕННА СОВГІАТ

III-ча Интернационала цІи лелаеш хиннача Несветаера донецки йоккхагІйолча рудникашка горнякаш 1920 шера план ханал хьалха кхоачашъяь заданел тІех (субботникашка, воскресникашка) московски пролетариата 30 эзар пунт кІор бала аьнна, дош делар. Шахтераша шоай дош кхоачаш а даь цунах Ильичага хоам бир. Баьччага дохьийтача письмона кІал кулг яздир шахтерски собранена председателал деш хиннача Мешков Петра. Цхьабакъда, кІор дІабахьийта вІаштІехьдаланзар: транспорт тоъацар. Цу эттача хьала сагота болча горнякаша Петр Илларионовича тІадиллар Ленинга цунах лаьца язделга. Иштта яздир шоллагІа письмо. Ер я цун текст:

«Новкъост Ленин!

г. Москван болхлошта лаьрхІа оаха баьккха 30 эзар пунт кІор Республика Къахьегамеи Оборонаи Совето забронировка е эшаш хиларах хьал ца бахьаш битаб. Из ца хилча СТО приказага хьежжа машиннаькъ тІа гІолла кІора дІабахьа бокъо лац тхона. Из забронировка хьаийцача кхы хьем ца беш кІор хьалбайтаргба оаха. Болхлоша кІор хьа цІерах хьалбайта лаьрхІад.

Донбассерча Алгрушевски района делегат П. Мешков».

Цу письмо тІа В. И. Ленина резолюци язъйир:

«1921 шера 31 январь.

Т. Горбунов! Главуголь хьалхьоае еза, формально дагадохийта царна. ХІаьта письмо кепатоха.

Из письмо 1921 шера 10 феврале арадаьннача «Правда» тІа кепатехад.

ГОРНИ БОЛХЛОИ СЪЕЗДЕ

1921 шера январь. Мехка къел, моцал. КІор бац. Машиннаькъаш воча хьал тІа да. Цу халача хана (23—24 январе) Москве горни болхлой ШоллагІа Ерригроссийски съезд хилар, цун делегат вар Мешков Петр Илларионович. Цига доклад йир Ленина. Пренешта юкъе мукъа ха йолча хана дуккхача делегаташца къамаьл хилар цун. Цо цар балха хьалех, къахьегамхой вахарах, кІор боаккхача эттача гІулакхех хеттар. Цкъа перерыв йолаш ше даьча йоазошка хьежаш воаллача Ленина тІавахар Мешков:

— Владимир Ильич! Со хьо волча венав... Ильича кулг а денна Петр Илларионович шийна юхе Іохоавир. ТІаккха малагІча районера ва хьо, аьнна, хьаьттар. Мешковс шиӣ цІи а яьккха Донбассера, Александров - Грушевск яхача городера ва со, аьнна, жоп делар (хІанз гор. Шахты).

— Субботникашкеи воскресникашкеи 30 эзар пунт кІор а баьккхаб, оаха, хІаьта из, Московски пролетариата хьалбайтаргба, аьнна, письмо яздаьр хьо вар?

Ше вар аьнна цо жоп делча Ильича цунга аьлар, Главтопага шун Донбасса, кхачанца, технически материалашца, спецбарзкъашца, кога гІирсаца Іалашъяра предложени еннай. Иштта цо хьаьттар школашка бераш Іомаделга мишта латт, аьнна.

Къамаьл чакхдоалаш Владимир Ильича шиӣ секретарий телефона номераш тІа йола листок хьа яьккха дІалуш аьлар:

— Нагахьа санна хІама эшаш моттиг хуле укх номерагІа телефон тоха.

ШОЗЗА ИЛЬИЧАЦА

Съезд чакхъяьнначул тІехьагІа Горни болхлой профсоюза ЦК председатела новкъоста Артема (Ф. А. Сергеев) Ленинга дІахайтар делегаташ цунца сурт даккха безам болаш болга. Владимир Ильич раьза хилар. 2-ча феврале Іуйрийна делегаташ Артем керте а волаш Кремле бахар. Горнякашка моаршал а хьаьтта Ленина, сурт даккха дІаниӣсле, аьлар. Фотографа Оцупа аьлар, берриге делегаташ цхьан сурта тІа боахалургбац. Делегаташ шин группах бекъабелар.

Мешков Петр бІаргавайча Владимир Ильича Артемага аьлар:

— Ер сона вовза дукха ха я, оаха московски болхлошта кІор хьабайтара хьакъехьа дІа-хьа каьхаташ язду тоъал ха я.

Артема аьлар:

— Мешков тха съезда президиуме эгтара къонагІвола член ва, хІаьта хІанз из Союза ЦК кердача составе а хержав.

Ленина вела а венна, Мешков кулг хьа а лаьца шийна юхе Іа а хоаваь аьлар:

— Хье Донбассе юхакхаьчача болхлошка кІор байтарах доккха баркал алалахь.

Сурт даьккхар. Цул тІехьагІа Петр Илларионович дІа дехьавала безам болаш дІаволавелар делегатий кхыча группана моттиг мукъаяккхар духьа. Цхьабакъда, Владимир Ильича из соцавир:

Мича вода хьо? Президиума член вециӣ хьо? Делегаташ эгІаз гІоргба хьона, цхьан группаца сурт а даьккха шоллагІчунца ца доаккхаш Іийнав, аьнна.

ТІаккха Мешков юха а Іохайра, хІанз вокхх оагІорахьа а ваьнна.

Иштта ниӣсделар Мешков Петра баьччана уллув а вагІаш шозза сурт даккхар.

Л. ЗАСЛАВСКИЙ,
педагог, къахьегама ветеран.

ТХА ИРАЗ

Ха соцаелга цхьаннена а карагІдаргдолаш хІама дац. Цу дешашта тешалдергда укх лакхерча сурта тІа шоана гуш йолча Малгобеке яхача Богатырева Іоахараже Насапхана. Дукха ха я из бІаьра яьнна. Цо ше яхачогІа, дайзад цунна пачхаьа Іаьдала дукъ, халонаш, моцал, къел. Шиӣ дІаьхача вахаре дукха тамашийна хІамаш бІаргадайнад Насапхана. Къона йолаш шоайцига хьоацалгІа вена хинна Хоарачой Заьлмаха вайзав. Елаш дувц йоккхача саго ше цунца халхайийна хиларах.

Тахан хинна хІама санна дагадоагІа Насапхана граждански тІема сурташ. Цу хана ТІой-Юрт, Долакха-Юрт дІаяккха гІийртача моастагІчоа духьаллаьттарех цаІ я из. Пхе бера нана йолаш, цІенда воацаш йиса из цу бирсача деношка. Цхьабакъда, йоханзар, хьинаре къахьегаш шиӣ дезал хьалкхебир.

Советски мехка истори наха дувцаши книжкаш дешаши Іомадаьдац цо, из ше ма дарра бІаргадайнад цунна шийна. Дукха да цун коллективизаце, индустриализаце, Сийлахь-боккхача Даймехка тІема, халкъа боахам меттаоттабара ханех дувца. Из ше я цар доакъашхо а теш а.

Укх сурта тІа Насапхана йисте латт цун виӀий йиӀий йоІ. ХІанз а школе яханза ше яле а, лерг дилла ладувгІ цо нане дувцача къамаьлашка.

ШоллагІча сурта тІа шоана гу дуккхача пачхьалкхен совгІатий кавалер. Малгобекски района М. Горьке цІерагІча совхоза доярка Евлоева Лебехан. Дуккха шераш да цо цу боахаме къахьега. «Дошо кулгаш» дола саг аьнна цІи дІаяхай цун совхозе.

— ХІара беттача Іаттагара 5000 килограмм шура йоаккхалга са эгтара бочагІйола уйла яр, — дувц Лебехана. — Соахка, Октябрьски революце 70 шу дузача шера, из де аьттув баьлар са. Доккхал ду аз районе эгтара хьалха цу боарамга кхаьчар се хиларах. ЧІоагІа беркате хилар сона дІадаха шу.

Фу ІотІатохаргда цу дешашта? Мишта дутаргда ца хьоадеш Евлоева Нана-турпал яха еза цІи лелаеш хилар. Боккхача дезала доалдеш цо яьккхача къахьегама лакхалено тІаувз наьха дегаш, уйлаш. Юрта эгтара чІоагІагІа сийдеча нахах цаІ я из.

Малгобекски района «Кавказ» яхача совхозе къахьегаш я къона доярка Батаева Заху. Дика къахьегамхо хиларал совгІа, из я безаме кхалсаг, тешаме новкъост. Цудухьа хержай из халкъа Совета депутаталла. Болх беш йистеяьккхай Захус Назранера зооветтехникум. Цхьабакъда, доярка професси хийцаяц, е хувца лаьрхІа а яц. Цига корадаьд цунна шиӣ ираз.

Цу кхаь кхалсага ши-шиӣ вахара никъ ба. Бе-бе халонаши дегагІози яйзай царна. Цхьабакъда, цхьа хІама да уж кхоккхе а вІашагІтохаши кхотабеши. Ленина замано ираз яьӣ цар массане а кхел.

М. КАРТОЕВ.

СУРТАШ ТІА: Н. Богатырева; 2. Л. Евлоева, 3. З. Батаева.

Б. БАБХОЕВА сурташ.

Ленина музее

Гикаловскерча юкъерча школерча Ленина цІерагІча музее хІара шера экскурсоводаш кийчбу. Цу гІулакха юкъеувз 7-ча классашкара дешархой. Экскурсеш кийчъярен чакхъяхарен методика Іомаю цига.

Кружока кулгалхочо Арушаков Владимир Вартановича, цхьаьца йолча темегІа хьокхама экскурси чакхйоакхх. Цул тІехьагІа ерригача музее экскурси ю. Экскурси яра темаш бераша шоаш хьахерж, тІаккха консультаци ю. Цу темаех лаьца, хила езача экскурсе тексташ кийчъю. Дешархошта эшаш йола материал хьагулъю, контрольни текст яьзъю. Уж йийша а йийше, шоайчарца нийсъю дешархоша.

Кружоке дешараша экзамен лу. Экскурсеш чакхъяхара методикагІа Іомаду макеташ, стендаш дІа мишта хьокха деза, экскурсовод мишта латта веза Іомаду группаца къамаьл мишта де деза, оаз мишта хила еза.

Къаьстта терко ю совета членаша экскурсовод тІабувхача гІирса цІена, эзделаца хилара.

ХІара раздела лаьрхІа 2—3 экскурсовод кийчву. Экскурси дІахьоча хана цаІ шоллагІчунгара Іомалу.

Кружоке дешача бераша шоай музея экспозицеш шеръю. Уж баха хиннаб Москве, Ереване, Тбилисе, Ташкенте, Орджоникидзе, Пятигорске. Вай мехка Ленински музеяшка каьхаташ а кхахийтад. Цигара дахкийтад: «Ульяновск яхача городера «Ульяновск — Ленин ваь моттиг» г. Псковскера — «Ленин — Пскове» яха книжкаш. Ленина вахарах дола тайп-тайпара открыткаш.

В. И. Ленинах, цун дезалах, соратникех лаьца материалаш гул а еш, болх бу музее, цо цун фонд йІаьхьегІа а хулийт.

Музея активисташ хиннаб укх шера Ленинграде экскурсе баха. Лекцеш-экскурсеш бераша дикагІа кхетаергйолаш музее макеташ, диаграммаш я: «Ленин в Разливе», «Ленин на берегу «Волги», «Мавзолей Ленина», кхыяраш.

Лектораша къамаьл ду школа радио чу гІолла, классашка, кружока занятешка. Мероприятешка хьинаре дакъа лоац школьни музея активисташа Тавакалян Светланас (музея Совета председатель). Цурова Танзилас, Савельева Оксанас, Матряшина Ритас кхыбараша.

С.-М. ЯСУЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

ПАЙДАНЕ ГІУЛАКХАШ ЛЕЛАДУ БЕРАША

Кхувш йоагІача тІехьенна кхетам луча къаьстта моттиг дІалоац берий клубаша. Ткъо шу совгІа ха я г. Грозне Калинина поселке цу тайпара клуб вІашагІъелла, цо лелаю Ф. Э. Дзержинске цІи.

Доккха доацача клуба цІагІа бІаргагургдолча дада сурташ, укхаза я берий кулгашца хьаяь ловзоргаш, зІамига библиотека, хІамаш тега машинка. Къаьстта бІарг тІаотт Ф. Э. Дзержинске вахара наькъаш дувцача стенда.

Дуккхача берий а цар дай-нанай а теркам тІаувзаш я из клуб. Сакъердаме а пайдане а вахар да цига дакъалоацача берий дар.

— Тха болх безамегІа, чулоацам болашагІа хилийтара доккха гІо ду тайп-тайпарча общественни организацеша. Даим кийча хул уж тхона новкъостал де, эшача тІахьожам лоаттабу. Клубо бувзам лелабу школашкарча пионерски а комсомольски а организацешца, библиотекашца, музеяшца, спортивни организацешца, пионерий Дворецаца. Тха гІулакхашта юстара латтац берий дай-нанай а хьехархой а. — яхаш дувц клуба кулгалхочо Нальгиева Залинас.

Дукха ха я «Сувенир» яхача кружоко клубе болх бу. Цар боккха пайда эцаргболаш, шиӣ ерриге говзал тІаьохийташ занятеш чакхйоах пионерий Дворецa болхлочо Т. Лисовскаяс. Эгтара хозагІа йола шоай хІамаш выставкашка ухийт кружковцаша. Каст-каста дакъалоац цар Солидарноста ярмаркашка. Традици хинна дІаэттад, цига ехкача хІамаех хьаийца ахча Машара Фонде дІаухийталга.

Барзкъаш тега Іомабала безам болашта а я укхаза кружок. Доккха дакъалоац берий вахаре Гайдара цІерагІча библиотека болхлоша. Цар новкъосталца клуба библиотека кердайоах книжкашца, журналашца. Диспуташи беседаши кийчъеча бераштa гІо ду, царна юкъе дакъалоац. ХІара кІирагІа ечa газетий обзоро берашта довзийт вай мехка а кхыча мехкашка а бахача нийсархой вахар, цар гІулакхаш а хьалаш а.

— Ахкан каникулашка берий футбольни командана юкъе чуоз оаха 50 гаргга кІаьнк. Укх 8 шера районни яхьашка хьинаре дакъалоацаши коталонаш йоахаши хьабоагІа уж, — яхаш дувц дІахо Нальгиевас. Цун дешаш бакъдеш я командана дуккхаза тийнна Сийлен грамоташ.

Къаьстта белгалдаккха лов Тимуровски штабо бу болх. Цунна юкъедоагІаш 4 — 6 классашкара бераш мара деца а, доккха новкъостал ду цар боккхийча а кІалбисача а наха. Царна эшар эца тикашка, аптеке ух. БІаьсти тимуровцаш боккхийча наьха коашка, бешамашка хьож, цига де деза балхаш ду. Раьза ба царна боккхий нах, уж а массаза берашта баркал оалаш хул.

Кхы дукха тайп-тайпара мероприятеш чакхйоах клуба доакъашхоша. Цар пайданерча гІулакхашка массаза новкъост а, хьехархо а хинна дІаэттай бераш дезаш, цар вахар эргадаккха лерхІаш йола клуба кулгалхо Нальгиева Залина.

Т. АМИШЕВА.

«КХЕРАМ БОАЦИЛГА ДІАХОЙТАШ»

Иштта яхаш я тахан 19 сахьати 15 минути яьлча телевидене Грозненски студе ергйола передача. Гергача истола гонахьа гуллургба Гудермесски биохимически завод хьалъерца предприяте болх беча хана городерча, районерча, республикерча экологически хьала хила тарлуча воздействеца ювзаеннача ерригача аспектех мел дар дика довзаш бола нах.

Иштта дувц цу хьакъехьа передача автор а ведущая а йолча телевидени Грозненски студе халкъа боахама отдела йоккхагІйолча редактора Л. Уманскаяс:

— Къайле йоацаш да тІеххьарча хана духьал цу темаца дувзаденна тайп-тайпара хабараш, хила тарлураш, хетараш, цхьайолча хана бегашта доацаш баха нах кхерабеш а корзагІбоахаш а дола хІамаш дувцалга. Цудухьа тахан телехьажархой йиш хургья, оалаш ма хиллара, биохимех а цун перспективех а йола объективни информаци уж дешаш дика довзаш барашкара хаза, республикана а бІарччача мехка а хьалъеш латтача предприяте лургдар фуд ха а.

Передаче дакъа лоацаш хила тарлу парте Гудермески горкома хьалхара секретарь А. В. Хадзарагов, хьалъеш латтача завода директор В. И. Резниченко, хІаьта иштта Гудермеса керттера санитарни лор Н. А. Ахмадова, горисполкома председатела заместитель Х. С.-С. Садыков, Гудермесерча цхьан школа биологе хьехархо В. А. Дудугов.

Белгалдаккха доагІа уж тІеххьара кхо саг дукха ха йоацаш Гудермесски яр санна йола завод хьал а яь дукха хана денз болх беш йолча Украина цхьаи городе хинна хилар. ХетачогІа, царна бокъонца бІаргадайнар телехьажархошта къаьстта хьашт долаш а цар кхетадеш а хила тарлу.

К. АНДРЕЕВ.

СПОРТ

КІАЛТОХАР

Укх шера 12 — 15 апреле г. Липецке чакхъяьлар РСФСР ВДФСО профсоюзий зональни хьалхле яккхара тІехьа кІалтохарах йола 1972 - 74 шерашка баьча кхелетарашта юкъера яхьаш. Цига дакъа лоацаш вар Российски Федераце 22 городера 225 спортсмен. Вай командаца тайп-тайпарча дозалла категорешка цу яхьашка дакъа лоацаш итт бореu вар.

Во толамаш даханзар вай командо, хІаьта а шоай дозалла категорешка къаьстта белгалбаьлар: Грозненски района Октябрьское яхача юртарча юкъерча школа дешархо Вараев СаІид (42 кг) — хьалхара моттиг яккхарал совгІа, техника дикагІа хиларагІа СаІида лаьрххІа йола приз елар. 56 кг дозала категори йолчарна юкъе кхоалагІа моттиг яьккхар Грозненски района Садовое яхача юртарча юкъерча школа дешархочо Мусаев Мухьмада, кхоалагІа моттиг яьккхар 60 кг дозала категори йолчарна юкъе Салгиреев Вахас — № 44 йолча Грозненски юкъерча школа дешархочо.

Иштта белгалваьлар Грозненски № 61 йолча юкъерча школа дешархо Ахмадов Мовлди а. Дозала категори 64 кг йолчарна юкъе йиълагІа моттиг яьккхар цо.

Лакхе биӣцача кхелетараша РСФСР ВДФСО профсоюзий хьалхле яьккхара долча финальни ловзарашка дакъа лоацаргда. Уж ловзараш чакхдаргда Краснодарски края Анапа яхача городе укх шера 4 — 8 мае.

Л. МАГОМЕДОВА.

ВОЛЕЙБОЛ

ДІадахача шоаттеи кІирани деношка «Красный молот» завода спорта Двореце чакхъяьлар РСФСР хьалхле яккхара тІехьа «Б» класса кхалнаьха командашта юкъера волейболах йола аргІанара кхоалагІа тур. Вай сборни команда вІашагІкхеташ яр г. Ставрополерча волейболисткай командаца.

Хьалхарча шин туре хьоашалгІа ловзаш, шозза вай мехкахой ийша бале а, цу туре цар аьттув баьлар. Хьалхарча ловзаре 3:1 счет йолаши шоллагІча ловзаре 3:2 счетацеи котбаьлар уж.

АргІанара тур вай волейболисткаша дІахьоргья 23 — 24 апреле г. Грозне.

ФУТБОЛ

ДІадахача шоаттдийнахьа Орджоникидзе цІерагІча стадионе грозненски «Терека» футболисташ ловзаш хилар РСФСР-а кубок яккхара шоллагІча лига «А» класса командашта юкъерча кхоалагІча зонерча «Сокол» яхача г. Саратоверча командаца. Ловзар дІадолалуш «Сокола» футболисташ вай команда наІарех чутеха гол, кхы тІа ца кхеташ йисар.

Иштта хилар ловзара итог а — 1:0 счет йолаш хьаьший котбаьлар.

К. ЕВЛОЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ЛОРАЕ ХИЙ ДІОАХЬДЕЧА ГАЗОВИ КОЛОНКАЕХ ПАЙДА ИЙБАРА БОКЪОНАШ

Новкъостий!

Фиӣла хила газаца пайда ийбеча хана. Хатар хургдоацаш лорае хиӣ дІоахьдеча газови колонках пайда ийбара кхерамзлен бокъонаш.

Нагахьа санна из ехача, шоаш из тоае а ца а гІерташ, газ дІайоае, тІаккха газови боахаме телефон дІа техе служба мастер хьавеха.

Хиӣ дІоахьдеш йола колонка хьалсагалехьа кухнера форточка хьа а дийлла, ниІ хийра а йите фо кхетийта, тІаккха газопроводера кранашка хьажа — уж дІакъайла хила еза.

Нагахьа санна газ хьаж ца етталой, тунгалго из хьал мишта оз хьажа: ала оагІора лесте тІера юхаІочуувз, хІаьта оагІора ца лесте вІалла хьал озац.

Нагахьа санна, юхаІочуувзе е вІалла хьал ца озе газови хиӣ дІоахьдеча колоннках пайда эца бокъо яц, хІана аьлча, угарни газаца отравлени хила тарлу.

Нагахьа санна, цо хьал озе газови горелка инструкцега хьежжа хьалсага.

Прибор хьалсега 3—5 минот яьлча, юха а хьажа цо хьал мишта оз.

Прибораца пайда ийбе бокъо яц лаьрххІача инструктажах чекх ца даьннача берацта, боккхийчар мара.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 АПРЕЛЬ
ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Ильич дагаухаш». Документальни фильм.
9.35, 15.35, 16.15 — Кердадараш.
9.40 — «Клим Самгина вахар». Художественни фильма премьера. 13 — 14-гІа сереш.
15.45 — «Агропрома гІулакхаши йоакхоши». Документальни фильмай премьера: «Кхалсага цІа», «Кха йистера къамаьл».
16.20 — Свердловски студе телевидене программа.
17.35 — Фильм - берашта. «Операция «Скрипичный футляр». (ГДР).
18.50, 23.15 — Тахан дунен тІа.
19.10 — «ЯлхлагІа июль». Художественни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Клим Самгина вахар». Художественни фильма премьера. 14-гІа сери.
23.25 — «Кулгаш хьалаца вай, доттагІий». Авторски илле сайре.

II ПРОГРАММА

8.15 — Іилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Юкъара биологи. 10-гІа класс.
9.05 — Испански мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Физика.
10.35, 11.35 — Дезала вахара этикеи психологии. Бераш кхедар.
11.05 — Испански мотт. Іомабу 2-гІа шу.
12.05 — «Гаьнара — уллувра». Документальни фильмай премьера: «Лоамашкара гІайре», «Мы — оленный народ», «Тусау Кесу», «Кулал».
13.15 — «Хьехархочун гора оттара». Фильм-концерт.
14.20 — Кердадараш.
14.26 — Кердадоаккхача телефильма дийнахьара сеанс. «Инженер Гарин вохавар». 3-гІа сери.
17.00 — Кердадараш (гІалгІай меттала).
17.05 — Фильм-реклама.
17.10 — «Хьа анайистош».
17.40 — Телефильм.
18.00 — XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш. Нохч-ГІалгІай цементни завод.
18.30 — Республика керда гІишлош хьалъеча (нохчий меттала).
19.00 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.15 — Хоккей. СССР чемпионат. ЦСКА — Спартак. 2—3-гІа периодаш. Перерыве (19.50) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»; «Музыкальни тика». Мультфильм.
20.45 — «Хьай могаш хила безам бале». «Закаливани». 4-гІа передача.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Футбол. СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Торпедо». Киевера передача. Йистедаьлча (22.35) — Кердадараш.

22 АПРЕЛЬ
ПІАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «ЯлхлагІа июль». Художественни фильм.
10.25, 15.30 — Кердадараш.
10.30 — «Клим Самгина вахар». Художественни фильма премьера. 14-гІа сери.
15.45 — «ХІана, сендухьа». Берашта лаьрхІа передача.
16.15 — Поэзе минуташ.
16.20 — А. Глазунов. № 5 йола симфони. ДІалокх СССР Гостелерадио ВСО.
16.55 — В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 118 шу дизара хетаяь торжественни заседани концертни. Кремлевски съездий Дворецера трансляци. Йистедаьлча — «В. И. Ленин. Вахара оагІонаш». Кинодокументаш.
21.00 — Ха.
21.50 — «Шопениана Святослава Рихтера». Фильм-концерт.
22.45 — «Взгляд». Сайрийнара информационно-музыкальни программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Вега» хоам бу». Іилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.40 — Истори. 4-гІа класс. Со — Советски Союза гражданин.
9.00 — Документальни фильм.
9.10 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. Ленински ГОЭЛРО план.
10.35, 11.35 — Музыка В. И. Ленина вахаре. 3-гІа класс.
11.05 — Английски мотт. Іомабу 2-гІа шу.
12.05 — «Плыви кораблик». Художественни фильм.
13.15 — «Бокхийбараши бераши». Документальни фильмаш: «Точка зрения», «Арктика навсегда». «Азбука доброты».
14.05, 23.20 — Кердадараш.
14.10 — Кердадоаккхача телефильма дийнахьара сеанс. «Инженер Гарин вохавар». 4-гІа сери.
17.05 — «Дийна Ленин». Документальни фильм.
17.30 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.35 — «Дешархо» (гІалгІай меттала).
18.05 — Киножурнал.
18.15 — «Ханаца гІа боахаш». С. Чахкиев (гІалгІай меттала).
19.05 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
10.20 — «Мишта ях хьо, клуб?». «Оргтехника» — производственни объединене культура цІа.
19.50 — «Вай Ленина доттагІалца чІоагІа да». Армене телевидене программа.
21.00 — Ха.
21.40 — *Перестройка прожектор.*
21.50 — «Скакал назак через долину». Художественни фильм.

РАДИО

21 АПРЕЛЬ
ЕРА

7.45 — «Юха а увзаш дегІаахар сихдар».
7.57 — 8.00 — Передачай программа. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.27 — Передачай программа (гІалгІай меттала).
8.30 — 9.00 — Концерт.
11.15 — «Патриот» (гІалгІай меттала).
11.30 — «Микрофонаца Грозне гІолла».
11.50 — 12.00 — Музыка.
15.15 — 15.30 — «Дезала подряд болх беш я». «Урожайный» яхача совхозера передача (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Дунен халкъашта юкъера обзорени (гІалгІай меттала).
17.31 — «Шоана, юртбоахаме хьалхалаттараш». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — «Вахари дийи яха радиожурнал (нохчий меттала).

22 АПРЕЛЬ
ПІАЬРАСКА
ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН ВАЬЧА ДИЙНАХЬА ДЕНЗ 118 ШУ ДУЗ

7.45 — 8.00 — «Юртара Іуйренаш». Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон». (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Музыка.
11.15 — 12.00 — «Ленина образ нохч-гІалгІайчен музыке». (нохчий меттала).
15.15 — «Дог Ленинца». Композици (гІалгІай меттала).
15.35 — 15.40 — Музыка.
15.40 — 16.00 — «Дийна мел болчарел дийнагІа ва».

Хаоттам

Тахан Грозней республикен кІезига морхаш йолаш, йоачан а йоацаш секунде 2—7 метр мух а хьекхаш ха хила мег. Фегара температура республике 18—23, Грозне 20—22 градус йІовхал а йолаш.

Авиаметеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохкама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-53-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей деношка

СФ05116. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1520.